

**POLITICA APARENTELOR, DISCURSUL PRIETENIEI.
ELABORAREA CONVENȚIILOR DE APROVIZIONARE
A ARMATEI RUSE. ȚARA ROMÂNEASCĂ, 1831–1832**

BOGDAN MATEESCU
(*Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”*)

Așa cum sugerează titlul, articolul de față se concentrează pe acte legislative legate de prezența militară rusă în Țara Românească. Este vorba de una din principalele reglementări ale șederii armatelor ruse în principat, la elaborarea căreia au luat parte sfatul administrativ, corpul legislativ, guvernatorul rus în principate și țarul Nicolae I. Importanța acestor acte este dublată de ambiguitatea contextului în care au fost redactate și votate, dar și de obscuritatea lor. Textele convențiilor au rămas în afara ediției *Analelor Parlamentare ale României* (în continuare: *APR*), lăsat uitării, absent din majoritatea lucrărilor care se ocupă de guvernarea rusă a principatelor, doar menționat de Ion C. Filitti. Mai mult decât atât, în puținele documente legate de redactarea acestora observăm destule ambiguități și bizarerii, încât să ridice semne de întrebare despre raporturile de putere din acea vreme.

Nu am reușit să deslușim întregul lanț de operațiuni, motivații și inițiative care au stat în spatele acestor convenții, nici să găsim textul lor final, deși acesta poate fi în mare parte reconstituit. Noutățile recente, însă, sunt suficiente pentru a readuce acest subiect în atenția istoricilor și de a-l plasa într-o problemă ce a fost ea însăși a fost abandonată: armata rusă din principat, neglijată în favoarea activității politice și instituționale a comandantului său. În acest sens dorim să semnalăm prin acest articol și importanța acestui obiect de studiu, dar și a surselor care îl pot îmbogăți și care sunt la îndemâna cercetătorilor din România. Pentru acest scop, vom publica cea mai mare parte a documentelor tangențiale pe care le-am găsit, în anexa acestui articol.

Context istoric și tema articolului de față

Episodul pe care îl vom trata s-a petrecut într-un context plin de însemnătate și comentat pe larg în istoriografia românească: guvernarea rusă a Țării Românești din anii 1828–1834. Spre deosebire de războiul precedent, când domnia lui Constantin Ipsilanti a continuat după intrarea armatelor în țară, această ocupație a debutat cu înlocuirea domnului de un Divan plasat sub autoritatea unui președinte, sau *prezident* rus, care conducea în ambele

principate. Pentru simplitate, îl vom numi în continuare *guvernator*. Au fost trei generali ruși care au deținut această funcție: Feodor Petrovici Pahlen (aprilie 1828 – februarie 1829), Piotr Teodorovici Jeltuhin (februarie-octombrie 1829) și Pavel Dimitrievici Kisseleff (noiembrie 1829 – aprilie 1834). Sub autoritatea lor, mai ales a celui de-al treilea, a fost pusă în practică seria de reforme pentru care această ocupație a rămas celebră: reformarea instituțiilor (începând cu 1829–1830), introducerea textului „constituțional” (Regulamentele Organice, în 1831), cu toate procesele legislative care i-au urmat în diverse domenii ale vieții sociale și instituționale. Întreaga evoluție a fost deopotrivă intensă și multilaterală, astfel încât istoricii i-au găsit diverse paradigme de interpretare, fie ca pregătire a terenului pentru anexarea principatelor, fie în sensul creării de instrumente de sprijin pentru armata rusă.

Cu toate acestea, istoria acestei ocupații cunoaște un paradox: a fost scrisă aproape exclusiv din perspectivă instituțională, politică și geopolitică, dar nu și militară. În esență, ce avem astăzi este istoria guvernării exercitate asupra vieții civile, omițând aspectele legate de întreținerea armatei și de interacțiunea dintre aceasta și populație. Cu excepția operațiunilor militare din 1828–1829 și a contabilităților generale legate de aprovizionarea trupelor care au rămas după 1829 (prezentată de Ion. C. Filitti), încă știm foarte puțin despre ce a însemnat prezența armatelor ruse în principate. Acest gol istoriografic ar trebui să ne preocupe cu atât mai mult cu cât avem de-a face cu una din cele mai îndelungate perioade în care o armată străină a staționat pe teritoriul principatelor: opt ani. Primele unități ale armatei țariste au pătruns în principate în primăvara lui 1828, iar ultimele au părăsit acest teritoriu în toamna lui 1836, alături de efectivele garnizoanei de la Silistra. Toate aceste trupe au fost reunite sub comanda unui organism special înființat: Comandamentul Forțelor din Principatele Moldovei, Valahiei și din cetatea Silistrei (*Штабъ войскъ въ княжествахъ Молдавіи и Валахиі и крѣпости Силистріи*). Comandantul acestui grup de unități a fost guvernatorul rus, până în aprilie 1834, când comanda a trecut la administratorul militar al cetății Silistra (*Военно-начальникъ крѣпости Силистріи*).

În tot acest răstimp nu avem de-a face cu tabere militare izolate de restul populației, ci cu o întreagă rețea de drumuri, așezări, clădiri, legături comerciale, profesionale și instituționale care trebuia să susțină diversele unități de tot felul (cavalerie, infanterie, artilerie), inclusiv pe timp de pace, chiar și după ce guvernarea rusă a luat sfârșit (adică după 1834). De la cazarea soldaților în casele sătenilor și orașenilor, la efectuarea de antrenamente militare pe teritoriul țărilor române, până la pătrunderea ofițerilor ruși în administrația locală și crearea de relații personale cu localnicii și de lanțuri de distribuție de alimente și alte produse, există numeroase subiecte care pot alcătui o istorie socio-economică a prezenței armatei ruse. Toate aceste subiecte

pot conduce către întrebarea fundamentală: ce consecințe a avut ocupația militară asupra dezvoltării țării, separat de reformele desfășurate simultan? În ceea ce privește cadrul mai larg, o incursiune în problematica militară a ocupației ne poate ajuta să înțelegem mai bine și motivația din spatele schimbărilor instituțional-politice. Dacă ele sunt văzute de istorici parțial ca instrumente de sprijin al armatei și al planurilor de ofensivă la sud de Dunăre, au fost complet ignorate alte mecanisme instituționale și logistice prin care a fost întreținută armata țaristă: de la convențiile și regulamentele despre care vom vorbi, complet în afara Regulamentelor Organice, până la practici și protocoale stabilite ad-hoc, iarăși în afara administrației cunoscute de istorici. Credem că o mai bună cunoaștere a lor ne va ajuta să intuim mai bine destinația marilor reforme legate de Regulamentele Organice, să știm la ce trebuia sau nu să servească.

*

Premisele documentare pentru scrierea acestei istorii sunt departe de a fi nefavorabile. Fără a aborda subiectul arhivelor militare păstrate la Moscova sau la Sankt Petersburg, care nu ne sunt familiare, ne vom referi la cele românești. Pentru perioada războiului (1828–1829), o corespondență detaliată a fost păstrată în fondul Administrative Vechi de la Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare SANIC). Aceasta acoperă mai ales chestiunea rechizițiilor efectuate de administrația românească pentru armata rusă, schimbul de documente fiind purtat între Marea Vornicie a Țării Românești (echivalentul ministerului de interne) și isprăvnicatele (echivalentul prefecturilor), fondul fiind organizat pe județe. Începând cu 1830, și mai ales cu 1831, instituțiile centrale au fost reorganizate pe baze moderne, ceea ce înseamnă că documentele procesate începând cu acești ani au fost mai bine întocmite și arhivate sistematic. Conform regulamentelor și practicilor vremii, fiecare cancelarie trebuia să grupeze documentele în funcție de obiectul (sau „pricina”) corespondenței, pe dosare (sau „dele”), care mai târziu erau arhivate în aceeași instituție, pentru a fi transferate Arhivelor statului la mai mulți ani de la închiderea dosarului. Totodată, fiecare dosar trebuia să conțină atât ceea ce primea instituția, cât și ceea ce adresa altor instituții. Aceasta se făcea prin păstrarea documentelor originale care se primeau și a ciornelor (sau conceptelor) documentelor emise. Introducerea acestor practici a făcut din arhivele create începând cu 1831 unele din cele mai bogate în orice chestiune care ajungea pe mesele guvernanților.

În ceea ce privește pricinile legate de armata rusă, a fost creat și un birou special care avea rolul de a intermedia relația dintre comandamentul militar și

instituțiile române. Acest birou s-a numit „Masa rusească” sau „Masa pricinilor rusești” din Secția a III-a a vorniciei, la rândul ei redenumită Departamentul Dinlăuntru. Subliniem faptul că denumirea acestei subdiviziuni („rusească”) nu ar trebui generalizată, căci ea nu privea comunicarea inter-instituțională în materie de guvernare civilă, ci doar cazurile în care era vorba de intermedierea dintre trupele sau comandamentele rusești și autoritățile civile sau populația locală. Funcționa însă ca de birou oficial de traducere, fiind compus din slujbași care *tălmăceau* din rusă în română sau din română în rusă.

Astăzi, arhiva produsă de Masa pricinilor rusești s-a păstrat în fondul Vornicia Dinlăuntru de la SANIC. La această dată, ea nu alcătuiește o parte structurală distinctă a fondului, ci este doar marcată ca atare în inventar. Conține însă câteva sute de dosare legate de prezența armatei ruse în Țara Românească, ce reprezintă partea cea mai consistentă a materialului de arhivă specific acestei teme de studiu, creat de instituțiile românești și păstrat până azi. Ea poate fi completat cu dosare găsite în restul fondului vorniciei sau în alte fonduri.

Dacă păstrăm atenția doar asupra dosarelor de provin de la Masa rusească, putem spune fără îndoială că acestea prezintă trei avantaje majore pentru istoricii din România: 1. abundența materialului necercetat; 2. corespondența originală provenită de la armata rusă; 3. varianta tradusă a acesteia. Este fără îndoială una din cele mai vaste arhive rămase necercetate, legată de un subiect la rândul său puțin studiat.

Dorim ca prin articolul de față să aducem o contribuție pe această direcție de cercetare, prin abordarea unuia din aspectele sale fundamentale: cadrul normativ.

Susținerea armatei ruse: legislație încă necunoscută, în afara Regulamentelor Organice

Documentul de care ne ocupăm poate fi încadrat în categoria actelor ce reglementau staționarea armatelor străine în state suverane sau principate autonome. Ele ar trebui judecate ca distincte față de acele înțelegeri care acordau dreptul unei țări de a desfășura trupe pe teritoriul altei țări. Altfel spus, ce ne interesează aici este nu sursa care arată cauzele geopolitice ale unei ocupații, ci felul în care aceasta trebuia să decurgă în raport cu populația și administrația locală. Uneori aceeași sursă poate îngloba ambele aspecte. Putem avea tratate de pace care prevăd și aspecte concrete legate de condițiile de staționare și deplasare a trupelor în teritoriile ocupate. De cele mai multe ori, însă, astfel de detalii făceau obiectul unor acte adiționale tratatelor și convențiilor sau ale unora complet separate. Acestea din urmă pot fi întâlnite sub denumiri generice de regulamente, reguli, convenții, protocoale sau altele. Puteau acoperi aspecte mai largi sau mai izolate, mai multe sau mai puține, legate de proceduri și locuri de garnizoană, efective, mișcări de trupe, relația dintre autoritățile ocupante și cele locale etc. Un

exemplu de document „global”, dintre cele mai cuprinzătoare, poate fi considerat Regulamentul încheiat pe 27 iulie 1795 între Franța și Țările de Jos. Acesta se referea la organizarea corpului de armată francez care staționa în Olanda, serviciile sale medicale, judiciare, poștale, reviziile militare, aprovizionarea cu alimente pentru oameni și animale, încălzirea, procedurile referitoare la marș, corespondența și relația cu autoritățile locale (guvernul batav)¹. Alte acte erau limitate doar la anumite aspecte din cele enumerate sau le tratau pe toate în termeni generali, urmând ca formalitățile exacte să fie perfectate prin protocoale secundare sau acceptate tacit prin obișnuirea cu anumite practici de comunicare și interacțiune dintre ocupați și ocupanți. În această categorie putem încadra protocolul încheiat între guvernul Țării Românești și comandamentul trupelor austriece ce au ocupat țara în timpul războiului Crimeii, ce conține doar principii generale legate de raporturile ocupant-ocupat².

În ceea ce privește staționarea armatei ruse în principate după război (1829–1836), dreptul Rusiei a fost prevăzut într-unul din actele adiționale ale Tratatului de la Adrianopol, încheiat la 14 septembrie 1829, numit *Act relativ la indemnizațiile de comerț și război și la evacuarea Principatelor*³. Articolul IV prevedea retragerea trupelor ruse în mai multe etape, sincronizate cu achitarea diverselor tranșe ale despăgubirilor de război datorate de Poartă. Drept garanție pentru plata integrală a acestora, Rusia continua să ocupe cetatea Silistrei, dar și principatele Moldovei și Țării Românești. Felul în care aceste trupe urmau să fie desfășurate și aprovizionate nu a fost precizat, nici în detaliu, nici în linii generale. Pur și simplu a fost lăsat la latitudinea Rusiei să decidă asupra acestor aspecte sau pe seama altor tratate și înțelegeri.

Acestea fiind spuse, pentru întreținerea trupelor ruse din principate nu știm să fi existat un document de tipul Regulamentului franco-olandez din 1795. Mai degrabă avem de-a face cu normarea prin mai multe acte și tipuri de acte, cărora probabil li s-au adăugat și cutume. O trăsătură aparte a lor, indiferent de tip, pare să fi fost maniera unilaterală în care au fost perfectate. Deși ele presupuneau obligații din partea ambelor părți, toate exemplele pe care le-am depistat până acum par să ia forma unor ordine către partea românească sau a unor angajamente semnate doar de aceasta. Totodată, o bună parte din ele pot fi considerate ocazionale, adică emise doar în situații speciale. Un exemplu ar fi intrarea armatelor în țară la izbucnirea războiului, dar și cu alte ocazii. Un episod foarte puțin cunoscut este pătrunderea în principate a diviziei 25 de infanterie în primăvara lui 1833, care inițial trebuia să se

¹ Jules de Clerq (editor), *Recueil des traités de la France*, A. Durand et Pedone-Lauriel, Paris, 1880, p. 251–264.

² „Democrația. Revista Cercului de Studii al Partidului Național Liberal”, anul II (1914), nr. 4, p. 182–183.

³ Dimitrie A. Sturdza și C. Colescu-Vartic (editori), *Acte și documente relative la istoria renascerei României*, Vol. I (1391–1841), Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, București, 1900, p. 329–331.

îndrepte spre Constantinopol, pentru ca mai apoi să ajute Poarta în lupta împotriva revoltei Egiptului. Pregătind pasajul spre Balcani, guvernatorul rus a emis atunci un act special conform căruia autoritățile locale urmau să sprijine cele trei coloane de marș ale diviziei. Numit *Punere la cale* în română (*Распоряжения* în rusă – dispoziții) și transmis guvernului valah prin ordinul 263 din 24 februarie 1833, actul însuma o serie de obligații plasate asupra localnicilor, dar și informări generale cu privire la mișcare și încartiruire⁴. Astfel de „puneri la cale” trebuie să se fi făcut și în anii războiului ruso-turc sau cu alte ocazii în timpul ocupației. Din păcate, nu avem încă o imagine clară a lor, o inventariere fiind în curs în momentul scrierii acestui articol.

Chiar și în această fază incipientă a cercetării putem remarca existența unei a doua categorii de protocoale, care de data aceasta aveau rolul de a normaliza relația ocupat-ocupant, în sensul reglementării ei pe termen nedefinit. Tot episodul intrării în principate a diviziei 25 ne lasă un astfel de document, necesar în condițiile în care trecerea în Balcani a fost amânată, unele unități fiind direcționate către diverse locuri din Țara Românească. Dat fiind numărul mare de trupe, a fost instituit un regulament pentru încartiruirea și întreținerea lor, numit *Pravila îndestulării oștirilor în prințipat* (*Правила о продовольствіи войскъ въ Княжествахъ*)⁵. Acesta prevedea condițiile în care urmau a fi despăgubite gazdele soldaților. Excludem ca această „pravilă” să fi fost singura de acest fel care a funcționat, ne așteptăm ca stadiile viitoare de cercetare să scoată la iveală și altele, valabile atât pe timp de război, cât și pe timp de pace. Legat de aprovizionare, vom trece la piesele legislative cele mai importante pe care le-am depistat până acum. Documentele de care ne ocupăm pot fi încadrate în această a doua categorie, a reglementărilor pe termen lung.

Cronologia convențiilor, documentele studiate și publicate

Asemenea celorlalte intervenții majore pe lângă instituțiile românești, inițiativa pentru prima convenție de aprovizionare a venit nu de la guvernator, ci din Rusia. În septembrie 1831, țarul, prin Ministrul său de Externe, pune problema ameliorării costurilor de aprovizionare a armatelor staționate în principate și la Silistra. Adresa Ministerului de Externe către guvernator expune raționamentele acestei inițiative: povara întreținerii armatelor de ocupație, ce contrasta cu beneficiile pe care Rusia și armata rusă le adusesese principatelor, în special Țării Românești, care fusese mărită teritorial prin recuperarea raialelor turcești. În viziunea țarului, se cuvenea deci ca principatele să contribuie la susținerea armatei, iar guvernatorului i se cerea să estimeze capacitatea eventualei lor contribuții. Nu știm care a fost răspunsul primit de Cancelaria imperială și nici ce indicații a emis

⁴ Pentru textul regulamentului și corespondența tangențială, vezi SANIC, Vornicia Dinlăuntru, dosarul 442/1833.

⁵ *Ibidem*.

aceasta în urma raportului primit din principate. Putem presupune că țarul a ordonat implementarea unei proceduri în sensul atingerii scopului dorit, dar nu știm cine și cum a hotărât asupra formei legale pe care aceasta trebuia să o ia. Teoretic, guvernatorul rus avea autoritatea de a o impune într-o manieră unilaterală, dar ceea ce a urmat a antrenat și autoritățile românești.

În noiembrie 1831, invocând același raționament ca țarul, guvernatorul Pavel Kiseleff a cerut Sfatului Administrativ valah să pregătească un proiect de lege care să stea la baza întreținerii trupelor ruse, atât a celor din principat, cât și celor din Silistra⁶. A fost transmisă o documentație a categoriilor de provizii necesare și a mecanismelor de aprovizionare⁷, iar pentru planificarea tranșelor de aprovizionare și a estimărilor financiare a fost atașată o schemă de lucru (*pacchem*)⁸, cuprinzând articolele și cantitățile lor. Maiorul Nojin, șeful statului major al trupelor din principate, a fost desemnat ca persoană de legătură pentru a oferi (verbal?) instrucțiuni suplimentare, dacă era nevoie. Documentația a fost copiată în română, iar copiile folosite pentru estimări de costuri minimale și maximale⁹. Apoi a fost redactat un prim proiect de convenție, numit *Act de convenție*¹⁰, care reprezenta o preluare a documentației trimisă de guvernator. Proiectul a fost dezbătut într-o ședință comună a Sfatului Administrativ și a Adunării Obștești, la 8 decembrie 1831¹¹. Deducem că atunci a fost corectat, redactat din nou în format bilingv, redenumit *Convenție*, apoi votat și semnat, atât de membrii Sfatului, cât și de legiuitori. În această formă a fost trimisă convenția către guvernatorul rus¹².

La foarte scurt timp, însă, pe 5 ianuarie 1832, Kiseleff decide anularea convenției, invocând erori de contabilitate, survenite din omiterea proviziilor deja aflate în magaziiile armatei și din calcularea greșită a necesarului altora¹³. Maiorul Nojin e trimis din nou cu instrucțiuni, textul convenției fiind iarăși discutat și adoptat, în ianuarie 1832¹⁴. Țarul aprobă convenția la o dată pe care nu o cunoaștem¹⁵, dar, tot la inițiativa sa, Sfatul Administrativ este invitat în aprilie 1832 să ia act de unele modificări în favoarea țării, extinzându-se categoriile de cheltuieli rambursabile și cele suportate doar de armată. Cu alte posibile modificări, actul a rămas valabil până în 1836, când ultimele trupe au părăsit principatul.

⁶ Redăm acest ordin în documentul 1 din anexe.

⁷ Documentul 2 din anexe.

⁸ SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 9–11.

⁹ Documentul 3 și 4 din anexe.

¹⁰ Documentul 7 din anexe.

¹¹ Procesul verbal al ședinței respective a fost publicat în *APR*, t. II, p. 9–10; am redat textul convenției în anexe, documentul 8.

¹² Conceptul de adresă către guvernator l-am redat în anexe, documentul 6.

¹³ Documentul 12 din anexe.

¹⁴ Procesul verbal al ședinței respective a fost publicat în *APR*, t. II, p. 18–19.

¹⁵ Documentul 14 din anexe.

Așadar, am depistat până acum trei documente diferite, care pot fi considerate variante ale textului convenției: 1. convenția din 8 decembrie 1831, neperfectată de partea rusă; 2. convenția din 12 ianuarie 1832, cea care a intrat în vigoare; 3. modificarea adusă acesteia în aprilie 1832 în urma indicațiilor țarului, de către un grup de boieri. În anexa acestui articol am redat proiectul primei convenții, textul acesteia votat în Adunare, modificările aduse în aprilie 1832, precum și corespondență adiacentă. Toate documentele din anexă reprezintă transcrierile din grafia româno-chirilică a traducerilor făcute în epocă de slujbașii Mesei rusești.

Am depistat cele două exemplare originale ale primei convenții în dosarul 622/1831 din fondul Vornicia Dinlăuntru – SANIC. Ele sunt structurate astfel:

1. textul propriu-zis, în 16 articole (documentul 8 din anexe);
2. lista semnatarilor valahi atașată acestui text (documentul 8 din anexe);
3. tabelele de eșalonare pe ani și categorii de provizii/costuri (documentul 9);
4. transcrierile sumelor totale ale acestor tabele, pe ani (documentul 10);
5. lista semnatarilor valahi atașată schemei de eșalonare¹⁶;
6. certificarea și pecetluirea făcută de partea valahă (în acest caz, secretarul Adunării Obștești, hatmanul Nicolae Filipescu; documentul 11).

Ne-au rămas necunoscute conținutul celei de-a doua convenții (din 12 ianuarie 1832), precum și alte posibile modificări, după aprilie 1832. Astfel, acest articol a fost scris în cea mai mare parte pe baza corespondenței legate de prima convenție, ceea ce comportă unele riscuri, semnalate mai jos. În același timp, cele cunoscute până acum credem că sunt suficiente pentru a ridica problemele pe care le vom discuta, dar și pentru a trage unele concluzii. Cercetările viitoare vor putea confirma, infirma sau nuanța aceste concluzii și vor face lumină și asupra situației din principatul Moldovei, pe care nu am putut să o acoperim.

Conținutul

Ce prevedeau convențiile? Toate cele de mai jos ar trebui să fie considerate ca parte din planificarea inițială, regăsite sau nu (sau numai parțial) în perioada imediată elaborării actului (adică după iarna 1831/1832).

Convențiile prevedeau aprovizionarea armatei ruse care era staționată în principat și în cetatea Silistrei și se refereau la mai multe tipuri de resurse:

- alimente pentru militari: făină, „crupe”, sare și carne;
- alimente pentru animale: orz sau ovăz, loc de pășune;
- băuturi alcoolice: rachiu;
- lemne de foc și lumânări;
- bani pentru susținerea serviciului medical ce servea trupele respective;

¹⁶ Fiind identică cu prima listă de semnături, nu am redat-o în anexe. Am adnotat însă lista publicată potrivit modificărilor ulterioare aduse semnăturilor, unele din ele fiind barate, fie în câte una din cele două liste, fie în ambele.

- bani pentru despăgubirea locuitorilor ce găzduiau militari;
- bani pentru clădirile necesare serviciului medical și aprovizionării (construcții, reparații).

Toate acestea urmau să fie furnizate de Țara Românească prin diferite mecanisme: eșantionare, repartizare, livrare, rambursare de costuri, aceste mecanisme putând varia după tipul de garnizoană și gradul militar al beneficiarului. Astfel, o serie de militari trebuia aprovizionate cu cele prevăzute de convenție, indiferent de situație. Este vorba de cei staționați la Silistra, de corpul ofițeresc din principate, precum și de personalul medical și soldații aflați în spitale. Ceilalți militari – adică soldații și subofițerii din principat – primeau aceste alimente și materiale doar pe durata șederii în tabere („lagăre”), adică timp de câteva luni pe ani. În cea mai mare parte a anului, adică atunci când erau încartiruiți în case particulare, responsabilitatea pentru hrana și adăpostul lor revenea gazdelor, care mai apoi trebuia să fie despăgubite cu câte cinci parale pe zi pentru fiecare militar găzduit.

Singura excepție de la această schemă făcea rachiul, care inițial trebuia oferit de autoritățile valahe (nu de gazde) tuturor militarilor din principat și de la Silistra, indiferent de perioadă/grad. În aprilie 1832, însă, se ia decizia ca această provizie să fie furnizată de Rusia, principatul angajându-se să scutească de vamă importurile de rachiou în folosul armatei.

Toate produsele și cheltuielile destinate trupelor din Silistra reprezentau echivalentul a două treimi din necesar, cealaltă treime căzând pe seama Moldovei. Rusia se angaja să despăgubească o parte din ele, dar măsura în care aceasta trebuia să se producă este încă incertă. În prima convenție găsim categorii de provizii excluse de la despăgubire din vistieria („haznaua”) imperială: fânul, locurile de pășune și lemnele de foc (art. 4). Acestea par să fi fost menținute și în a doua convenție, dar guvernatorul a transmis angajamentul luat de țară, ca lemnele de foc pentru Silistra să fie și ele decontate ulterior. Oricare ar fi cazul, rambursarea costurilor urma să se facă nu potrivit prețurilor de achiziție, ci a prețurilor cu care aceste produse se vindeau în 1828, la intrarea armatelor ruse în țară, prețuri și ele prevăzute în convenție (art. 2). Acest detaliu poate fi interpretat ca o măsură de apărare împotriva achizițiilor frauduloase, dar în același timp putea modifica semnificativ proporția reală a despăgubirilor asumate de Rusia, în condițiile în care cererea pentru aceste produse ar fi ridicat oricum prețul lor față de anul 1828. Măsura în care bugetul public al Țării Românești a fost păgubit de această clauză rămâne de apreciat într-un studiu separat.

Achiziția de alimente, lemne de foc, lumânări și spațiu de pășune urma a se face prin licitații publice. Cantitățile erau prevăzute în unități de măsură rusești, echivalate în cele românești. *Cetferte* și *cetfercie* erau folosite pentru făină, crupe, orz sau ovăz. Carnea era măsurată în *puduri*, dar echivalată în animale vii (un animal era socotit ca șapte puduri).

*

Ambele convenții au fost prilejul pentru discursul oficial obișnuit ce poate fi întâlnit de-a lungul acestei ocupații – cel al prieteniei româno-ruse, sub forma următoarei relații: pe de o parte, Rusia *constitua* o sursă de stabilitate și prosperitate, pe de alta, principatul *își arăta* recunoștința. Am putea considera că aceste teme se regăsesc aici într-una din variantele cele mai expresive, mai pline de metafore. Încă din proiectul primei convenții¹⁷ armata rusă este lăudată ca fiind cel mai important *organ* ce putea asigura țării o *fericire* statornică, fapt ce trezea în rândul autorităților române o „simțire pătrunsă de recunoștință”. Starea de spirit este apoi proiectată asupra întregii populații, momentul căpătând o dimensiune excepțională, o semnificație istorică. S-a scris despre *ziua veselitoare* pentru toată *obștea românilor*¹⁸, zi în care fericirea țării în sfârșit fusese pusă pe o traiectorie sigură, mulțumită prezenței armatei ruse, prezență care prin convenție urma să fie reglementată și pe care guvernații erau mai mult decât dispuși să o susțină, ca pe ceva benefic pentru țară.

Nu putem totuși să nu remarcăm că unele din epitete și personificări au fost regăsite doar în ciornele pregătite de Sfatul Administrativ, nu și în actele finale. Din textul convenției a dispărut formula laudativă pentru armata rusă, păstrându-se doar clauzele geopolitice/diplomatice și motivația chestiunii de onoare invocată de țar și transmisă de guvernatorul general. Anume, se recunoștea că prin Tratatul de la Adrianopol principatul a dobândit beneficii considerabile, care cereau participarea la susținerea ocupației și a garnizoanei Silistrei, iarăși consecințe ale tratatului. Procesul verbal al ședinței din 8 decembrie 1831 a omis de asemenea glorificarea momentului încheierii actului (*veselitoarea zi a întregii obști*), dar a păstrat mulțumirea și recunoștința, exprimată atât către guvernator, cât și către țar.

Deducem deci că lucrările ce au avut loc în sânul Adunării au dus la o formalizare parțială a discursului, concentrată mai mult pe clauzele juridice și geopolitice, față de tonul elogios adoptat în primă instanță de Sfatul Administrativ.

Preambulul textului primei convenții.	
În proiectul Sfatului Administrativ.	În textul modificat și adoptat în Adunarea Obștească
„Cfartiruirea oștirilor rosienesti ce au a mai rămânea și pă vremea viitoare în cetatea Silistrei și prin prințipatul Valahi(i)i pă drumul ostășesc de etap, fiind fără tăgăduire cel mai însemnător organ prin care poate să să statornicească făgăduita fericire a aceștii țări, să cuvine	„Fiindcă pă temeiul tractatului de la Adrianopoli să prelungește cuprinderea cetății Silistrei și a drumului de etap ostășesc în prințipatul Valahi(i)i de către oștirile rosești, și fiindcă printr-această facere de bine să statornicește înflorirea folosurilor ce au câștigat

¹⁷ Documentul 7.

¹⁸ Documentul 6.

Preambulul textului primei convenții.	
În proiectul Sfatului Administrativ.	În textul modificat și adoptat în Adunarea Obștească
deopotrivă ca și din partea țării să urmeze înlesnirea ținării acestor oștiri prin îndatoririle următoare ...”	această țară prin pomenitul tractat; apoi, pentru ca și ținerea acestor oștiri să fie asigurată fără cheltuială mai multă decât cea obicinuită pentru hazneaoa rusească, și să nu cerce nici obrazele particulare vreun fel de îngreuare; să întocmesc îndatoririle următoare ...”

Exprimarea recunoștinței către partea rusă	
În răspunsul către guvernator, ciorna Sfatului Administrativ	În procesul verbal al ședinței din Adunarea Obștească
Obicinuita Obștească Adunare și Sfatul Administrativ Extraordinar (...) mărturisesc printr-o simțire pătrunsă dă recunoștință că astăzi pentru toată obștea românilor zioa este veselitoare, zi adevă întru to(ate) să statornicește prin această făgă(duire) (toa)tă lor fericire și [...] ¹⁹	Tote mădularile, pătruși de recunoștiință pentru fericirea acestui Prințipat pentru asigurarea hotarelor țării și pentru Ostroavele Dunării, ce am câștigat prin Tractatul de la Andrianupoli și acum să statornicesc prin acesta ocupație, au găsit într-o glăsuire de neapărată trebuință să se alcătuiască un Act de Convenție

Elaborarea convenției: improvizație legislativă, motivații politice și geopolitice

Felul în care a fost aplicată convenția ar trebui studiat în strânsă legătură cu toate informațiile și aspectele legate de raporturile dintre armată, populație și autorități, care să includă și ipostazele amintite în paragraful anterior. Cum aceasta nu face subiectul acestui articol, ne vom îndrepta din nou atenția către mecanismele și relațiile de putere din spatele convenției, care sunt în egală măsură interesante. Documentul de care ne ocupăm este important nu doar pentru situația pe care o reglementează, dar și pentru felul în care o face. Actul în sine și corespondența purtată pe seama sa conțin suficiente referințe, curiozități și ambiguități, pentru a suscita un interes aparte. Toate fațetele și posibilele interpretări le-am formulat în punctele de discuție pe care le propunem mai jos.

Geopolitica pe termen lung a Rusiei transpare din acest document, unul din puținele care arată direct cât timp era dispusă armata rusă să rămână pe teritoriul principatelor. În cercurile politice și diplomatice ale vremii s-a vehiculat că ocupația rusă ar fi putut dura zece ani de la încheierea păcii²⁰ sau chiar după 1840. Kiseleff însuși pare să fi fost pentru o ocupație prelungită cât mai mult²¹, care ar fi normalizat administrația rusă și ar fi ușurat o eventuală

¹⁹ Urmează un pasaj deteriorat, indescifrabil.

²⁰ I. C. Filitti, *op. cit.*, p. 15.

²¹ *Ibidem*, p. 226.

anexare. Prin prevederile primei convenții de aprovizionare credem că s-a încercat o strategie care favoriza ocupația prelungită. Grila de eșantionare pe ani a proviziilor a fost alcătuită până la anul 1838, dar în același timp extindea aceste prevederi pentru perioada următoare, oricât de lungă ar fi ea – *так и напоследующие / так и напоследующие годы в каждый*²² (cuvinte traduse astfel de slujbașii valahi: „și [în] toți anii următori, în fieșcare [se enumeră cantitățile de provizii prevăzute pentru 1837 și 1838]”). I. C. Filitti, însă, citează informațiile furnizate de consulul austriac, conform cărora rușii au cerut prelungirea convenției cu doi ani, nefiind clar despre care principat este vorba²³. Aceasta ar însemna că a doua convenție a omis formula duratei nedefinite, păstrând doar graficul pe șapte ani, din 1831 până în 1838. Chiar dacă aceasta se va dovedi adevărat, nu face planificarea inițială mai puțin relevantă pentru politica dusă de Rusia sau de reprezentanții săi. Indiferent de cine era împărtășită – de țar, guvernator, Ministrul rus de Externe sau doar unul din acești actori –, ideea unei ocupații prelungea a fost susținută și prin încercarea de a o formaliza prin acest mecanism legislativ.

Lipsa de transparență, practica gestiunii unilaterale. Până să se scurgă multă vreme din perioada activă a acestei convenții, asistăm la o situație ce face din acest document un caz extrem de rar. Încercând să reconstituim un set de împrejurări ce par să țină în întregime de inițiativele și ordinele rămase nescrise, vom începe ancheta noastră pornind de la actorul care a fost în același timp hotărâtor, dar și absent din formalitățile pe care le cunoaștem: partea rusă. Mai exact, nu știm cine trebuia să reprezinte Rusia în semnarea acestui act, prin care ea însăși își asuma obligații față de Țara Românească. Ordinele inițiale ale guvernatorului²⁴ omit tocmai acest aspect și, din câte știm, niciun oficial rus cu putere decizională nu a luat parte la ședința comună a Sfatului Administrativ și Adunării Obștești. Șeful statului major rus a fost desemnat doar pentru a asista la elaborarea proiectului, nu și pentru a-l certifica. În timp ce legiuitorii valahi se așteptau la o semnătură din partea guvernatorului, pe care i-o și cer, acesta din urmă le va aminti mai târziu, în alt context, că actul are nevoie de „așteptarea înaltei întăririi” (*в ожиданий всочайшей утверждения*)²⁵. Înțelegem de aici că această convenție trebuia ratificată de țar sau de membrii guvernului său, o formalitate care iarăși nu pare să se fi îndeplinit.

Odată cu neglijarea acestor proceduri s-au manifestat trei anomalii protocolare, extrem de relevante pentru practica dusă de Rusia în principate. În

²² SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 59v, 63v și altele; documente ale căror traduceri din epocă a fost reprodusă aici la nr. 9 și 10 din anexe.

²³ I. C. Filitti, *op. cit.*, p. 260.

²⁴ Documentul 1 și 5.

²⁵ SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 93; document al cărei traducere din epocă a fost reprodusă aici la nr. 13 din anexe.

primul rând, nu cunoaștem să existe un exemplar din oricare convenție care să fi fost semnat și de partea rusă. Cele două exemplare originale ale primei convenții nu poartă o asemenea semnătură. Se poate aduce contraargumentul că, fiind vorba de exemplarele predate părții ruse la scurt timp înainte ca guvernatorul să se răzgândească asupra prevederilor convenției, poate fi de înțeles de ce nu au fost semnate (dacă acceptăm ideea că și guvernatorul trebuia să îndeplinească această procedură). Împotriva acestei explicații vine însă un detaliu care sugerează că nu a fost vorba de circumstanțe obiective sau de simplă neglijență, ci de o omisiune premeditată. Reluăm ceea ce am punctat anterior, anume faptul că din corespondența și ciornele inițiale nici măcar nu reiese cine anume reprezenta Rusia în ratificarea convenției. Aceasta înseamnă că nici în textul propriu-zis, adică în exemplarele originale pe care le-am găsit, nu apare menționat vreun nume sau vreo funcție; pur și simplu nu este alocat niciun spațiu pentru semnătura și pecetea părții ruse. Cât despre cealaltă convenție, în absența originalelor, suntem nevoiți să remarcăm că până acum nu a ieșit la iveală nicio notificare legată de semnarea și pecetluirea ei. Prin adresa din 6 aprilie 1832²⁶, guvernatorul Kiseleff înștiințează Sfatul Administrativ doar despre mulțumirea arătată de țar, nu și despre încheierea propriu-zisă a formalităților și predarea unui exemplar parafat de ambele părți.

De aici, un al doilea derapaj protocolar poate fi anticipat: forul legislativ al țării, cosemnatar alături de Sfatul Administrativ, nici măcar nu a primit un exemplar al convenției pe care a semnat-o, original sau copie. Acesta este valabil pentru ambele convenții și a fost semnalat cât se poate de clar într-una din adresele președintelui Adunării către Sfat:

„Luând în bagare de seams hârtiile lucrate în seantele Obșteștii Adunări, nici în ale adevărate, care se trimit pe lângă oțnoșenia scrisă de astăzi cu No. 193, nici în copiile care se trimit pe lângă oțnoșenia scrisă tot de astăzi, cu No. 194, nu să văd arătate hârtiile convențiilor iscălite de Obșteasca Adunare pentru cele trebuincioase spre îndestularea oștirilor rămase la Cetatea Silistriei și pe drumurile de etapuri în Prințipat, din pricină ca asemenea copii după cea întâiu nu s-au dat Obșteștii Adunări, iar numai în jurnalul seantei a 5-lea de la 8 Dechemvrie 1831 se vorbește pentru actu închipuit întâiu. Asemenea în jurnalul seantei a 14-lea de la 12 Ghenarie anul 1832 se vorbește pentru desființarea numitului act dintâiu și pentru închipuirea cel de al doilea, cu cînste se face cunoscut cinstîtului Sfat”.

(Adresa președintelui Adunării către Sfatul Administrativ
No. 195/14 mai 1832)²⁷

Niciun exemplar original nu va fi înapoiat Adunării și, în egală măsură de important, din birourile și dosarele acesteia dispăruseră și celelalte documente

²⁶ Documentul 14 din anexe.

²⁷ *APR*, t. II, p. 254.

produse de lucrările convenției – ciorne, corespondență²⁸. Faptul că aceasta s-a produs iarăși de două ori sugerează că nici de această dată nu asistăm la o scăpare birocratică, ci la o îndepărtare intenționată a documentelor respective. Nu știm în ce măsură Sfatul Administrativ s-a bucurat de mai multă deschidere din partea oficialilor ruși. Credem că este posibil ca această autoritate să fi păstrat un exemplar original (semnat sau nu de reprezentanții ruși) sau măcar o copie a textului, sau a schemei de eșalonare a proviziilor, aceasta fiindu-i necesară în aplicarea convenției. Chiar și în acest caz, golurile juridice și birocratice care au marcat acest proces conturează o imagine destul de dezolantă a unui peisaj instituțional care trebuia să se bucure de o ordine de drept într-o vreme de reformă și de ocupație. Înțelegem asta și atunci când privim ceea ce s-a întâmplat cu cele două exemplare cunoscute ale primei convenții. Iscălite de legiuitori și de membrii Sfatului și pecetluită de secretarul Adunării cu pecetea țării, ea a ajuns într-un dosar administrativ din Masa Pricinilor Rusești, adică într-o subdiviziune a Departamentului Dinlăuntru. Înainte de arhivare, unul din exemplare fusese modificat în creion, cel mai probabil fiind folosit drept ciornă pentru a doua variantă de convenție, probabil de șeful Departamentului Dinlăuntru sau într-o ședință a Sfatului. Niciunul din exemplare nu poartă amendamentul anulării, din partea niciunei părți, română sau rusă. Ele pur și simplu par să fi fost direcționate dintr-un birou într-altul și arhivate într-un dosar administrativ, alături de corespondență diversă legată de aprovizionarea armatei.

Toate cele de mai sus pot fi văzute ca rezultatul unei acțiuni conștiente a părții ruse de a impune aplicarea prevederilor acestui act și în același timp de a-l lipsi de formalitățile cuvenite. De ce? Presupunând că a fost vorba de o alegere, și nu de erori administrative, una din posibilele explicații ar fi evitarea de către oficialii ruși a unei situații în care Țara Românească ar fi fost tratată pe picior de egalitate, ca un stat cosemnatar al unei „învoieli”. Este posibil ca acest act nici să nu fi fost conceput ca o convenție propriu-zisă, ci ca un simplu ordin mascat drept o înțelegere diplomatică. Ne întrebăm dacă nu cumva s-a recurs la convocarea membrilor Sfatului și a legiuitorilor pentru a induce sentimentul de transparență și reciprocitate, cu scopul ameliorării suspiciunilor și tensiunilor pe care le-ar fi produs un ordin direct de implementare a schemei de aprovizionare. Este posibil să se fi dorit crearea unei atmosfere de colaborare, dar fără intenția părții ruse de a-și asuma pe deplin poziția de colaborator. O astfel de atitudine ar fi putut fi adoptată ca manieră disimulată de exercitare a superiorității, dar și ca precauție în relațiile cu Imperiul otoman. Se poate ca tratative separate dintre Țara Românească și Rusia să fi complicat și mai mult relațiile deja tensionate dintre cele două imperii.

²⁸ Deducem aceasta din faptul că nu au fost publicate în *APR*.

Dincolo de intențiile și motivele rămase încă în culisele Cancelariei rusești, remarcăm reverberațiile istoriografice ale acestui episod. Pentru că exemplarul convenției nu a fost păstrat în arhiva corpului legislativ, el nu a fost publicat în edițiile *APR*, care au adunat atât procesele verbale ale ședințelor, cât și toate documentele aferente (discursuri, rapoarte ale comisiilor speciale, proiecte de lege, legi). Puținele urme scrise care au scăpat secretizării acestui act nu au suscitât mare atenție, evenimentul și documentul lipsind cu totul din cele mai importante lucrări despre această ocupație, atât ale istoricilor români, cât și ale celor străini, precum Alexander Bitis²⁹ sau Barbara Jelavich³⁰. Confruntat cu lipsa textului din *Analele Parlamentare*, Ioan C. Filitti a menționat totuși convenția și i-a reconstituit parțial conținutul, din frânturile de informație ajunse în rapoartele consulare austriece. Pentru că s-au concentrat preponderent pe aspectele civile, legislative și diplomatice ale ocupației, alți istorici au trecut cu vederea această chestiune. Pentru peisajul istoriografic actual, accesul la document trebuie să ridice și problema paradigmei de lucru. Faptul că acest act de primă importanță pentru istoria relațiilor româno-ruse a putut fi găsit într-un dosar de arhivă, în original și în format bilingv, constituie un indicator în plus al valorii arhivelor românești cu informații referitoare la ocupația rusă.

De aici ne-am întrebat dacă este potrivit să folosim termenul de „convenție” pentru acest act, căci orice convenție implică angajamente luate de două sau mai multe părți, care au *convenit* asupra celor prevăzute, chiar dacă este vorba de o vădită relație de subordonare, ca în cazul celei dintre o forță ocupantă și o autoritate supusă acesteia. Vedem această reciprocitate protocolară la Regulamentul franco-olandez din 1795, dar și la actul încheiat între valahi și austrieci la 1854. Faptul că ea nu s-a petrecut la 1831–1832 poate ridica problema conceptualizării acelor acte prin alți termeni care să reflecte faptul că doar partea română a semnat actul (termeni precum „angajament”). Fără a avea pretenția de a deține expertiza necesară unei astfel de probleme, specifică dreptului internațional, vom lăsa cititorul să decidă. În acest articol, am considerat actul drept o convenție care a intrat în vigoare, deși nu a trecut prin toate formalitățile.

Putem discuta apoi și de episodul secundar în care a doua convenție a fost ulterior amendată, la inițiativa țarului. Deși practicile vremii cereau ca modificările la astfel de înțelegeri să fie făcute de semnatarii inițiali, textul nu a mai ajuns deloc în Adunarea Obștească, ci s-a recurs la o formulă pe care nu am

²⁹ Alexander Bitis, *Russia and the Eastern Question: Army, Government, and Society, 1815–1833*, Oxford University Press, New York, 2006.

³⁰ *Russia and the Formation of the Romanian National State 1821–1878*, Cambridge, Cambridge University Press, 1984.

mai întâlnit-o după 1831: o ședință a Sfatului Administrativ și doar a unei părți din Adunare, respectiv șase membrii ai colegiului I. De ce s-a recurs la această formulă? Poate fi vorba de faptul că tocmai se încheiase legislatura respectivă, de minimalizarea rolului instituțiilor locale, dar ar putea fi și o manieră discretă și controlată de a evita potențiale ezitări și opoziții, despre care vom vorbi mai jos.

Posibile opoziții față de Rusia?

Un alt aspect bizar al acestui episod este faptul că cele două exemplare originale din 8 decembrie 1831 conțin 18 iscălituri care au fost barate. Din nou, nu avem mărturii directe legate de cauzele acestei modificări, dar ne putem gândi la două ipoteze. În primul rând, putem presupune că acest gest ar fi fost făcut pentru a anula formal prima convenție, în ședința în care cea de a doua a fost elaborată și votată. Din procesul verbal știm că a avut loc anularea oficială – „s-au desființat în Adunarea Obștească”³¹ –, dar nu știm cum. Aceasta nu pare să fi fost făcut printr-un act adițional încheiat cu partea rusă, nici printr-o proclamație a Adunării. Ar putea fi vorba și de bararea semnăturilor originale, dar, dacă acceptăm această ipoteză, nu ne putem explica de ce aceasta nu s-a aplicat tuturor semnăturilor membrilor Adunării, cu atât mai mult cu cât același proces verbal ne informează că în ședința adoptării celei de-a doua convenții au fost prezenți toți membrii („iscălinindu-se de toate mădularile aceștii Adunări”³²). Aceeași problemă o putem pune și în cazul Sfatului Administrativ: de ce doar o singură iscălitură a fost barată (și aceea a unui membru a cărui importanță poate fi considerată secundară)? Trebuie să considerăm și alte interpretări.

A doua ipoteză implică decizia liberă a semnatarilor: aceștia au decis ștergerea propriilor semnături, ceea ce s-ar fi putut întâmpla în plenul Adunării sau în diverse cancelarii, fie personal, fie posterior, prin intermedierea unor slujbași, în urma unor instrucțiuni scrise sau verbale. Oricum ar fi, gestul poate fi interpretat ca expresia opoziției subtile împotriva convenției, manifestată prin retragerea neprotocolară a adeziunii.

Cine ar fi opozații? Primele nume îndepărtate sunt chiar cele din capul listei, între membrii de drept ai Adunării, începând chiar cu președintele, Neofit, locțiitorul mitropolitului (sau *ocârmuitorul Mitropoliei*) și episcop de Râmnic. Deși a fost recunoscut ca favorabil Rusiei, nu putem să nu observăm câteva episoade notabile în care a luat parte la opoziția față de Rusia: protestul împotriva neînștiințării activității comitetului de reformă și împotriva

³¹ APR, t. II, p. 19.

³² *Ibidem*.

introducerii articolului adițional în Regulamentul Organic. Este adevărat că a fost numit de Rusia în calitate pe care o deținea la 1831, dar aceasta s-a făcut în urma conflictului dintre guvernatorul rus și mitropolitul țării, finalizată cu destituirea celui din urmă în 1829. După Neofit, urmau cei doi episcopi, Ilarion de Argeș și Chesarie de Buzău, și ei cu semnăturile barate. Dacă această interpretare a semnăturilor se va dovedi corectă, ar însemna că reprezentanții Bisericii au făcut cu această ocazie front comun împotriva convenției. Au urmat câțiva dintre membrii colegiului I, al marilor boieri: banul Grigore Brâncoveanu, banul Grigore Băleanu, Grigore Constantin Filipescu, vornicul Țării de Sus Mihail Ghica, Alexandru Filipescu, Alexandru Ghica, logofătul Nistor, Ștefan Bălăceanu, Manoil Băleanu, Ioan Cocorăscu. În rândul deputaților de județ recunoaștem doar două semnături barate: Gheorghe Bibescu (viitorul domn) – deputat de Craiova, și Grigore Obedeianu – deputat de Vlașca. Între semnatarii din cadrul Sfatului Administrativ avem o singură semnătură barată, deloc surprinzătoare: cea a lui Ion Câmpineanu, atunci șef al Departamentului Pricinilor Bisericești, viitor lider al opoziției față de ordinea regulamentară stabilită de Rusia.

În lipsa unor informații precise legate de acest aspect, suntem nevoiți să ne îndreptăm atenția și către o a treia ipostază de interpretare a ștergerii semnăturilor: numele respective au fost barate fără decizia sau știrea semnatarilor, din motive ce pot varia. Lista semnăturilor poate fi considerată totodată și lista celor mai influenți demnitari valahi. Ea putea funcționa ca un fel de organigramă a conducerii țării, în care anumite persoane puteau fi marcate, prin ștergere, ca ostile, indezirabile, de neîncredere. Din moment ce primele exemplare ale convenției au fost folosite ca ciornă pentru al doilea act, nu ar trebui să excludem ca lista de semnături în sine să fi fost folosită tot ca o ciornă, dar în alte demersuri, comune celor două administrații sau destinate unor cercuri mai restrânse din culisele puterii.

În opinia noastră, credem că această a treia ipostază este puțin probabilă. În primul rând, remarcăm că numele au fost barate pe toate cele patru liste (câte două pentru fiecare exemplar al convenției). Dacă intenția ar fi fost să se folosească lista drept ciornă, nu vedem de ce ar fi fost nevoie de patru. Aceasta poate sugera că anularea semnăturilor trebuia să fie fără echivoc, să aibă o semnificație juridică (retragerea votului?). În al doilea rând, poate mai important, remarcăm anumite tipare de ștersătură, specifice anumitor nume. Neofit este mereu barat cu două linii orizontale, Ilarion cu una singură, groasă (ca și Manoil Băleanu), Constantin Filipescu cu trei. Alexandru Filipescu este șters virulent cu bucle de condei gros, iar Grigore Brâncoveanu cu bucle subțiri, dese. Scarlat Mihălescu abia este vizibil în spatele unor linii aleatorii,

pentru ca Ioan Cocorăscu să se ascundă în spatele unor mângălituri similare, dar făcute cu o cerneală semitransparentă, astfel încât numele se poate citi clar. Avem suficiente exemple cât să trecem cu vederea inconsistențele, adică acele cazuri în care aceeași semnătură a fost barată diferit de la un exemplar la altul. Tiparele le interpretăm ca o marcă personală, deducem deci că a fost vorba de mai multe persoane care au anulat semnăturile, fiecare cu propriul instrument de scris, dacă ținem cont de variația grosimii condeiului și de transparența urmei de cerneală. Acești scribi nu puteau fi alții decât semnatarii.

Fără să infirme această ipoteză, nu putem explica de ce unele nume sunt șterse doar pe unul sau două exemplare, nu în amândouă. Iarăși (aparent) neobișnuită este și prezența în rândul acestora a unor persoane sau familii pe care le-am vedea de partea Rusiei. Concurente pentru scaunul țării, ne putem întreba de ce Ghiculeștii și Filipeștii ar fi făcut opoziție. Cea mai surprinzătoare ștersătură este cea a lui Mihail Ghica, fratele viitorului domn și viitor șef de guvern și ministru de interne, poate cel mai marcant din această epocă. Pe de altă parte, așa cum și „devotatul Neofit” (cum l-a numit I. C. Filitti) a putut manifesta dezacordul față de ambițiile venite de la Sankt Petersburg, nu ar fi fost neobișnuit să vedem și alți membri ai elitei politice locale oscilând în același fel. Toți acești ani au fost marcați de tensiuni, mai slabe sau mai intense, între succesivii guvernatori ruși și boierii moldo-valahi.

Existența unor opoziții ar explica și maniera ulterioară în care convenția a fost amendată în aprilie 1832, într-un mod și mai sumar și neprotocolar ca atunci când a fost adoptată. Porunca pentru această punere la cale a venit de la guvernator la doar o zi de la închiderea primei sesiuni a primei legislaturi (1 noiembrie 1831 – 5 aprilie 1832), adică pe 6 aprilie 1832. Astfel, s-a evitat la limită rediscutarea convenției în Adunare. În schimb, s-a recurs la artificiu amintit mai devreme: alături de guvern au fost convocați șase boieri legiuitori, fără ca această procedură să treacă prin Adunare, fără ca Adunarea să fie notificată (cel puțin nu am găsit o dovadă în acest sens).

Sperăm ca cercetări ulterioare să clarifice dacă într-adevăr putem vorbi de manifestarea tacită a ezitării, opoziției sau protestului față de prima convenție.

Concluzii

Acest articol are ca obiect nu doar publicarea și semnalarea unui document, ci și relatarea conjuncturii care a condus la încheierea lui, având în centru preocuparea Rusiei de a-și întreține trupele staționate în principate și la Silistra după pacea de la Adrianopol. Acest efort a găsit Rusia în patru ipostaze:

1. de ocupant militar interesant să păstreze cât mai mult timp poziția avantajoasă pe care a avut-o după 1829;
2. de imperiu în expansiune, sau cel puțin într-o fază de consolidare a puterii și a influenței, după victoria din 1829;
3. de administrator al principatelor, având un guvernator cu puteri depline asupra instituțiilor;
4. de stat care se declara binevoitor cauzei principatelor și garant al autonomiei, ordinii interne și de drept.

Modul în care Rusia a inițiat rezolvarea chestiunii aprovizionării reflectă toate aceste ipostaze. Deși guvernatorul rus avea autoritatea de a ordona rechiziții și instaurarea unui protocol de aprovizionare (așa cum făcuse până atunci), a fost propusă o variantă diplomatică și formală în această privință: încheierea unei convenții. Însă modul în care ea a fost elaborată și finalizată reflectă tocmai abandonarea principiilor de drept și de colaborare între cele două țări.

Dacă normarea în scris a aprovizionării poate să pară un aspect pozitiv al acestei ocupații, ca și obligațiile generoase asumate de Rusia, felul în care acest act a fost încheiat arată nu diplomația și reciprocitatea cerute de o convenție, ci pretenția Imperiului rus de a-și impune unilateral voința, propunând un cadru protocolar pe care chiar reprezentanții săi l-au încălcat flagrant. Reprezentanții munteni nu au fost înștiințați cine avea să perfecteze actul din partea Rusiei, iar Adunarea Obștească (forul legislativ și principalul factor decizional în materie de finanțe) nici nu a primit vreo notificare legată de semnare. Din câte știm, actul nici nu a fost semnat de oficialii ruși. Mai mult decât atât, Adunarea s-a văzut în postura poate unică în istoria Țării Românești de a nu fi onorată cu un exemplar al convenției (original sau copie), din birourile sale dispărând chiar și corespondența și ciornele cu care s-a lucrat proiectul acesteia.

În acest proces de consimțire la porunci și instrucțiuni, plasat sub semnul „învoielii”, legiuitorii valahi au cerut în van respectarea formalităților pentru care fuseseră solicitați. Au cerut semnarea convenției de către guvernator, precum și înapoierea documentelor legate de elaborarea sa. Semnăturile șterse din exemplarele primei convenții par să indice o formă de protest (față de obligația aprovizionării în sine?), de opoziție tacită. Este posibil ca astfel de opoziții și tensiuni să-i fi motivat și mai mult pe ruși să încerce să mascheze sub protocoalele unei înțelegeri și colaborări ceea ce era de fapt o dispoziție care trebuia implementată.

Ceea ce trebuia să fie un act care *statornicea fericirea țării, încheiat într-o zi veselitoare pentru toată obștea românilor*, a fost secretizat și obscurizat în dosare de arhivă.

ANEXE

1. 23 noiembrie 1831. București. Ordinul guvernatorului nr. 1740 prin care se poruncește Sfatului Administrativ elaborarea unui proiect de convenție pentru aprovizionarea armatei, ce urmează a fi trimis în Adunarea Obștească. Traducerea românească din epocă (original în rusă).

Sfatului Administrativ din prințipatul Valahiei

Pe temeiul tractatului de la Adrianopoli trebuie încă câtăva vreme a să mai păstra coprinderea de cătră oștirile rosești a cetății Silistriei și drumurile de etap ostășești prin prințipaturile Moldaviei și Valahiei;

Eu nu socotesc de trebuință a mă întinde ca să arăt folosul pentru această țeară cu aflarea oștirilor rosești aici, căci acela nu este supus îndoelei cât de puțin, și Ecstraordinara Obștească Adunare ce au fost în București au străbătut câtă de multă luare aminte spânzură de aceia la neclintita statornicie și înflorirea aceștii țări cu tractatul de la Adrianopoli, la păzirea orânduiei și a liniștii și la însuși adaosul veniturilor prințipaturilor de la raelile și alte madele din nou alăturate; și pe acest adevăr s-au întemeiat adresul parastisit cătră Domnul Împărat asupra căruia au proftacsit să întoarcă luarea aminte a ocrotitorului său.

Dar cu prelungirea aflării la Silistra și pe drumul de etap ostășesc a oștirilor rosești să cuvine a să închipui mijloacele ținerii lor, pentru ca să nu supue pe hazneaoa rosească în deprisusu jertvirii, și să să siguripsiască după puțină din prințipaturi, așa încât din aceasta fețile particulare din această țeară să nu sufere nici la o întâmplare personale păgubiri.

Pentru acest sfârșit s-au alcătuit arătare de madelile tuturor celor trebuincioasă, și socoteala cătățimei acelora care vor urma în fieștecare an pentru oștirile ce rămân numai pentru cheltuiala pe la cvartiruri. Madelile celor trebuincioasă s-au împărțit în acea socoteală în fieștecare prințipat numai pentru acele părți de oștire ce să vor afla într-însul; iar pentru celelalte, asupra Valahiei 2/3 și Moldaviei 1/3.

Eu dau această socoteală spre închipuire la Sfatul Administrativ și îl poftesc să facă și să-m(i) parastisească chibzuitoare rânduială câtă sumă să va cere de la stăpânirea rosească spre întâmpinarea tuturor trebuincioaselor în madelele arătate în această socoteală, încât să să siguripsească ținerea oștirilor cu un folositoriu chip pentru stăpânirea rosească și fără îngreuerarea feților particulare.

Dacă la închipuirea pomenitei arătări și socoteli vor trebui niscaiva lămuriri; apoi D(umnealui) maiorul Nojin are a le arăta după poronca ce i-am dat.

Eu rămău încredințat că stăpânirea din Valahia și la această întâmplare va da drept zălog îngrijirea sa cătră cele adevărate folosuri a țării și recunoștința cătră ocrotirea Rossiei.

Tălmăcit: gubernschii secretariu [...]³³

SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 7–8. Original: f. 1–2.

2. 23 noiembrie 1831. București. Documentație în vederea alcătuirii convenției, transmisă de guvernator guvernului Țării Românești. Principalele categorii de provizii și mecanisme de sprijinire a armatei. Traducerea românească din epocă (original în rusă).

Arătare de cele trebuincioase pe la cvartituri(le) oștirilor care au a rămânea în cetatea Silistra și pe drumul ostășesc de etap în prințipaturile Moldavi(i) și Valahiei, pentru care produsele și altele să vor găti din prințipaturi.

³³ Indescifrabil – iscălitura traducătorului.

1) Făina, crupele, sarea, carnea să cere în natură în fieșcare prințipat pentru toți ofițerii ce vor cvartirii într-însul și pentru cinurile de gios ce să află prin spitaluri și lăzăreturi pe tot anul întreg. Iar pentru celelalte cinuri de gios, numai în vreme când vor fi la lagher, adică două luni, și pentru cei ce să află la flotelia de transport pe vremea navigației. Celelalte însă luni ale anului cinurile de gios, afară de bolnavi, așazăndu-să pe la cvartituri la lăcuiitori, la dâniși să vor și îndestula.

Rachiul pentru porții să cere pentru toate cinurile de gios fără osebite, câți să vor afla în prințipat.

2^{lea}. Fânul și ovăzul s-au orzul, socotind pentru 8 cetverte ovăzul și 6 cetverte orzul, să cere în natură în fieșcare prințipat, după socoteală, cât va trebui pentru acele oștiri care au a să afla într-însul.

3^{lea}. Pentru locurile de pășune pe vremea de la 16 apr(ilie) până la 16 oct(o)v(rie), cățătimea pământului s-au socotit asemenea potrivit cu pontul de mai sus. Iar ce să atinge de măsura pământului, apoi o desiatină rosească să potrivește cu două și giumătate pogoane românești, și fieșcare câte 960 stânjani cvadrați.

4^{lea}. Lemnele și lumânările în fieșcare prințipat să cere în natură pentru spitalurile și lazareturile ce să află într-însele, pentru toate cvartirurile ofițerești, caraule și a caselor pentru feliuri de meșteșuguri, după socoteală pe an. Iar numai pentru cinurile de gios, pentru fiertul bucatelor numai în vreme de lagher, adică pe două luni, căci, aflându-să pe la cvartituri, apoi cinurile de gios vor avea șederea și îndestularea împreună cu gazdele; pentru care lor nu li să socotește osăbite lemne.

5^{lea}. Pentru oștirile în cetatea Silistrei, teslimatul în natură să cere de la amândouă prințipaturile, adică: făină, crupe, sare, rachiul, carne, ovăz, lumânări de la Valahie 2/3 iar de la Moldavia 1/3, din toată acea cățătime care trebuie pentru Silistra. Iar fânul și lemnele toată cățătimea de la Valahia. Teslimatul va trebui pentru Silistra din Valahia până la schelea Dunării de la Calaraș, iar de la Moldavia până la aceali schele, numai dobitoacele de porție. Iar celelalte toate până la Gălați, de unde mai departe să vor căra prin mijlocirea oștirilor.

6^{lea}. Deocamdată sânt în seama de proviant rămășiți de oarecare produse, dare s-au și scăzut începându-să de la anul 1832. Și afară de acelea, apoi s-au socotit proporția ce să cuvine a să teslimatisi de la prințipaturi.

7^{lea}. Pentru porția de carne, dobitoacele vii să vor primi boi și vaci într-o deopotrivă cățătime, socotindu-să vita de 7 puduri, cu capul, picioarele și mărunțiile dinlăuntru, lăsându-să pielea în folosul soldaților.

8^{lea}. Ar fi bine ca teslimatul produselor socotite în natură, afară de dobitoacele de porție, spre a scăpa de măruntele socotelile, să să dea în proporție din an sau din giumătate de an. Iar sorocul pentru teslimat să dă voe a să însămna după închipuirea înlesnirilor ce să atinge de dobitoacele de porție. Apoi, fiindcă nu să poate primi într-o cățătime mare, din pricină că, murind, poate să urmeze scădere, trebuie să să teslimatisiască în proporții de două luni, totdeauna cu o giumătate de lună înaintia sorocului ce să cere.

9^{lea}. În socoteala ce să alătorează pe lângă aceasta să arată cățătimea produselor și a altora, după numărul oamenilor ce să află de față în oștirile de la Silistra și pe drumul ostășesc de etap. Și această de acum închipuire să atinge numai de a să îndestula după acea socoteală. Dar, dacă de acum înainte (întâmplându-se) preschimbarea oștirilor, sau din altă întâmplare, să vor adăogi aci numărul oștirilor, apoi pe aceia ce va fi mai mult decât s-au socotit acum nu să va atinge îndestularea de la prințipaturi, dar are a să găti pripodread (contract), sau cu alte mijloace ce prin îngrijirea stăpânirii ostășești și pentru îndestularea soldaților pe la cvartiruri li să va da tainurile soldățești în natură. Și locuitorii, priimindu-le, vor hrăni pe cinurile de gios cu a lor mâncare.

10^{lea}. Dacă gătirea lemnelor trebuincioasă de la Valahia pentru cetatea Silistrei ar întâmpina niscaiva împiedicări sau înlesniri, spre depărtarea cărora s-ar găsi mai bine ca să să dia banii de la prințipat pentru acele lemne ca să să cumpere prin îngrijirea nacialnicului oștirilor ce rămân; apoi, fiind știut că este cu puțință a să găti lemnele pentru Silistra în cea parte a Dunării cu preț câte 30 lei stânjin(ul), apoi stăpânirea ostășească are a primi asupra-i asemenea gătire cu acel preț și supt însuși(i) a sa îngrijire cu aceia [...] ca banii pentru cumpărătoare să fie trimiși până a nu veni sorocul la care trebuiesc lemnele, măcar cu două luni mai înainte.

După închipuirea medeleleor aceştii arătări şi a socotelilor trebuie a să alcătui proiect de convenţie şi să să parastisească Domnului Deplinîputernicului prezedent spre cercetare.

Întocmai
Gubernschi secretariu [...] ³⁴

SANIC, 622/1831, f. 3–6.

3. <noiembrie–decembrie 1831> Preţuri şi sume maxime ale aprovizionării, folosite de Sfatul Administrativ pentru estimarea costurilor totale, aplicate schemei de eşalonare a resurselor prevăzute de convenţie. Nu am redat schema din cauza formatului mare şi complex, care a pus dificultăţi editoriale.

Adică:

carnea	pudu, câte lei	12
rachiu	vedre ____	18
sarea	pudu ____	3 şi 40 bani
orzu	ceţ(er)t(e), ____	10
fănu	cu tot teslimatu lui, pudu câte	30 parale
păşunea	pogonu	10 lei
stânjinu de lemne		
	în prinţipat	50 lei
	Silistra	30
lumânări	oca, bani	2

Câte parale 20 de un om pă zi, împreună cu legumea.

Făina câte 25 lei ceţ(er)t(a), zece parale oca, bani (loc gol). Iar celelalte precum să arată în anu 1832

Adunarea pă 6 ani	lei	bani
În anul 1832	1993753	
____1833	2205742	50
____1834	2363342	50
____1835	2363342	50
____1836	2363342	50
____1837	2363342	50
peste tot	13683325	10

SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 16v–22.

³⁴ Indescifrabil – iscălitura traducătorului.

4. <noiembrie–decembrie 1831> Prețuri și sume minimale ale aprovizionării, folosite de Sfatul Administrativ pentru estimarea costurilor totale, aplicate schemei de eșalonare a resurselor prevăzute de convenție. Nu am redat schema din cauza formatului mare și complex, care a pus dificultăți editoriale.

Adică:

carnea	pudu, câte lei	4
rachiu	vedra ____	4 și 20 parale
sarea	pudu ____	1
orzu	cetf(er)t(e), ____	4
lumânările	pudu ____	18 și 26 parale

Câte 5 parale pă zi de om, potrivit cu porția ce i să dă după preț(urile) dă mai sus.

Adică făina câte 8 lei 20 parale cetferta, iar celelalte după prețurile ce să arată înapoi.

Adică crupele câte opt lei cetf(er)t(a), iar celelalte tot după prețurile ce să arată înapoi.

Adunarea	lei	bani
În anul 1832	710666	
____ 1833	738951	50
____ 1834	792535	50
____ 1835	792535	50
____ 1836	793047	50
____ 1837	804207	50
peste tot	4631941	10

SANIC, 622/1831, f. 25v–30.

5. 5 decembrie 1831. Ordinul guvernatorului nr. 186 prin care se poruncește Sfatului Administrativ să grăbească trimiterea în Adunare a proiectului de convenție. Traducerea românească din epocă (original în franceză).

Sfatului Administrativ

Spre a nu să face mai multă întârziere, poftesc pe Sfatul Administrativ ca, îndată ce va găti proiectul asemănat cu ofisul meu de la 23 noemvrie supt N. 1740, să binevoiască a-l înfățișa de-a dreptul la Obicinuita Obșteasca Adunare.

Dumnealui Vel Vist(ier), pe lângă proiect, este însărcinat să dea în cunoștința Obșteștii Adunări și ofisul meu de mai sus arătat, împreună cu alte dooă înscrisuri alăturate pe lângă acesta.

[генераль адъютант Киселев]³⁵

SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 33.

³⁵ Îscălitură originală aplicată textului rus; document bilingv pe două coloane.

6. <noiembrie–decembrie 1831> Răspunsul guvernanților și legiuitorilor către guvernatorul rus, prin care sunt predate exemplarele votate și semnate ale convenției din 8 decembrie 1831. Cioarnă redactată de guvern.

Înaltei Ex(elenției) Sale Dum(nea)lui Deplinîmpuțnit Prezident a (Divanurilor) Prințipaturilor³⁶
Valahii și Moldavii, ghenereal adiutant ghenereal leit(e)nant și a feliuri de ordine cavalier, Pavel
Dimitrievici Cheselef

Obicinuita Obștească Adunare și Sfatul Administrativ Extraordinar³⁷ a Prințipatului Țării Românești, în acea dă astăzi seacă a aceștii adunări citind³⁸ ofițul a Înaltei Ex(elenției) Voastre de la [...] următorului supt No. 186⁴⁰, precum și predlojenii ce s-au trimis mai nainte către Sfatul Administrativ, de la 23 ale trecutului noe(m)v(rie) supt numărul 1740, și însoțită cu c(a)tastih⁴¹ cuprinzător dă ceea ce trebuesc pă vremea viitoare și pă tot anul anume⁴² la îndăstularea oștir(ilor) împărătești pă cătă vreme să va afla (în)⁴³ cetatea Silistriei și drumul ostășesc de etapuri cuprinse dă ac(este)⁴⁴ oștiri; mărturisesc printr-o simțire pătrunsă dă renoștință că astăzi pentru toată obștea românilor⁴⁵ zioa este veselitoare, zi adevă întru to(ate)⁴⁶ să statornicește prin această făgă(duire)⁴⁷ (toa)tă lor fericire și [...] hotără(re) [...] înțelegerea acestor hărtii cu cea mai dă aproape luare aminte am socotit dă trebuință să alcătuiască un act dă convenție pă lângă care alăturându-să și catastih anume dă toate cele, pentru a întrebuița și întru toate, asemănat cu catastihul⁵⁰ alăturat pă lângă pomenita mai sus predlojenie a Înalteu Ex(elenției) Voastre, să închipuiască o îndatorire din partea țării pentru ținerea împărăteștilor oștiri cu o plată hotărâtă din partea⁵¹ stăpânirei rosești⁵² și întemeiată pă prețurile care au urmat la întrarea împărăteștii armii într-acest prințipat;

Ca printr-aceasta⁵³ și îndestularea oștirilor să fie asigurată pă vremea viitoare cu un chip hotărâtor, și țara să cunoască iarăși cu asemenea chip mărginirea îndatoririlor ei.

Acest act dar alcătuiindu-s(ă) în număr îndoit și adevărindu-să cu iscăliturile Adunării i cu pecetea țării, îl supunem la a Ex(elenției) Voastre cunoștință, și, fiind primit, ne rugăm ca unul [...] și de către Ex(elenția) Voastră [...] (î)ntorc(ând) [...] și să slujască dă temeu pă vremea viitoare

³⁶ Post: „Țării (Românești)”, barat.

³⁷ „și Sfatul Administrativ Extraordinar”: adăugat deasupra rândului.

³⁸ Post: „cel către dânsa”, barat.

³⁹ Loc gol în orig.

⁴⁰ Post: „i toate hărtiile”, barat.

⁴¹ Post: „anume”, barat.

⁴² Scris deasupra rândului.

⁴³ Rupt.

⁴⁴ Idem.

⁴⁵ Post: „cea”, barat.

⁴⁶ Rupt.

⁴⁷ Idem.

⁴⁸ Idem.

⁴⁹ Idem.

⁵⁰ Post: „însoțit”, barat.

⁵¹ Post: „Coroanii”, barat.

⁵² „stăpânire irosești”: adăugat supralinear.

⁵³ Post: „și oștiril(e)”, barat.

⁵⁴ Rupt. Acest pasaj deteriorat și următoarele două exprimă cererea ca un exemplar al convenției să fie semnat de către guvernator și predat Adunării Obștești.

⁵⁵ Rupt.

⁵⁶ Idem.

întru înțelegerea ce va urma între stăpânirea pământeană cu nacealnicul ostășesc prin mijlocirea⁵⁷ ghegeneralicescului rosienesc consulat⁵⁸.

După aceasta Dumnealui) Dă(plin)înputernicit⁵⁹ Prezident, această Adunare încredințată cu totu la a Ex(elenției) Voastre iubire dă drept(ate)⁶⁰ și pătrunzătoare⁶¹ înțelegere⁶² dă a rumânilor netăgăduită recunoștință⁶³ către a lor Preaputernic ocrotitor, nu mai puțin și dă această învăpăere și mulțămăie pentru buna iscusită oblăduire a Ex(elenției) Voastre, și roagă plec(a)t să binevoiți (a)⁶⁴ încredința prin orice prilej a acestora alăturate către curtea apărătoare, și să-i faceți a dobândi⁶⁵ și pă vremea viitoare, fără nici o scădere și prin a Ex(elenției) Voastre organ, milostivnica bunăvoință a Preaputernicului monarh, la orice întâmplare dă trebuință să va afla această țară.

Dechemvrie 8, anul 1831

SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 34–35.

7. <decembrie 1831> Proiectul convenției elaborat de guvern, apoi dezbătut și modificat în Adunarea Obștească. Textul conține modificări în creion și cerneală. Nu am redat aceste modificări, întrucât textul care a rezultat este cel care a fost votat, reprodus în continuare ca document separat.

Act de convenție

Cfărtiruirea oștirilor rosienesci ce au a mai rămânea și pă vremea viitoare în cetatea Silistriei și prin prințipatul Valahi(i) și pă drumul ostășesc de etap, fiind fără tăgăduire cel mai însemnător organ prin care poate să să statornicească făgăuita fericire a aceștii țări, să cuvine deopotrivă ca și din partea țării să urmeze înlesnirea ținării acestor oștiri prin îndatoririle următoare:

1) toate trebuincioasele acestor oștiri să să teslimatisească pe tot anul în câtașimile arătate prin alăturatul catastih și după înțelegerea ce va urma între stăpânirea locului cu nacealnicu ostășesc.

2) Dintr-acestea: făina, crupul, sarea, carnea, rachiul, ovăsul sau orzul și lumânările să vor teslimatise de la prințipat în natură, și coroana va plăti prețurile lor, asemenea cu prețurile întărite la întrarea armii(i) într-acest prințipat, și care sânt cele următoare:

Măsurile rosești:

Cetfertu de făină: lei opt, parale doozeci

(Cetfertu) crupe: (lei) opt

Pudul sare: (lei) unu

(Pudul) carne: (lei) patru

Vedre rachiu, pologa: (lei) patru, parale doăzeci

⁵⁷ Idem.

⁵⁸ „prin mijlocirea ghegeneralicescului rosienesc consulat”: adăugat supralinear.

⁵⁹ Rupt.

⁶⁰ Idem.

⁶¹ Post: „cunoștință”, barat.

⁶² Adăugat Interlinear.

⁶³ Rupt.

⁶⁴ Idem.

⁶⁵ Post: „fără dă zmințeală”, barat.

Cetfertu ovăs sau orz: (lei) patru

Pudul lumânări: (lei) optsprezece, parale douăzeci și șase

3) Tot pe acest temei va plăti și pentru cftartuirea cinurilor de jos lăcutorilor de la carei vor priimi aceste cinuri îndestulare, câte parale cinci pe zi, fiind asemănat acest preț cu prețurile de mai sus și potrivit cu proporția ce primește un soldat. Asemenea va da pă tot anul și suma de lei trei sute cinci mii două sute șazeci pentru toate remonturile arătate anume în alăturatul catastih. Dar fânul, locurile de pășune și lemnele de foc să vor da de la prințipat fără nici o plată din partea coroanii, fiindcă au dobândit acum țara îndestule de aceste producturi în raelele Brăila, Turnu și Giurgiu (și) în ostroavele din Dunăre ce s-au întrupat cu prințipatu prin mijlocirea acestor oștiri.

4) Banii după prețurile mai sus pomenite și alte sume trebuincioase pentru cftartuirea oștirilor (și) pentru remonturi, precum să arată în paragraful de mai sus, să vor priimi de la coroană în monedele ce să primesc la Vistierie, și după al lor curs hotărât, adică în galbeni olandezi sau împărătești, câte lei treizeci și unu și jumătate, în ruble de argint câte lei zece și jumătate rubla, și în țfanțix câte doi și zece parale unul; pentru că cu asemenea monedă și cu acest curs al lor urmează și plata cheltuelilor ce să fac pă seama veniturilor statului.

5) Daca la prețurile mai sus arătate să va întâmpla cevaș schimbări din an în an, ori cu adaos sau cu scădere, o asemenea schimbare să va atinge numai de veniturile prințipatului ce sânt însemnate pă seama casii rezervi(i). Iar coroana la nici o întâmplare nu va plăti nici mai mult, nici mai puțin de aceste prețuri însemnate mai sus la paragraful al 2^{lea}.

6) Cinurile de jos ce să vor așeza pe la cftartiruri vor priimi îndestulare de la gazde, afară din porție de rachiu. Iar gazdele să vor plăti de la stăpânirea pământescă după prețurile producturilor ce să vor urma într-acei an și potrivit cu porția în natură ce să dă unui soldat dintr-aceste producturi.

7) Ovăsul și orzul să vor socoti într-acest chip, adică opt cetferte ovăsul și șase cetferte orzul.

8) Locurile de pășune pă vremea de la 16 aprilie până la 16 octomvrie să vor socoti în cătățimile de pământ precum să arată în alăturatul catastih. Iar ce(i)a ce să atinge de măsurătoarea pământului, apoi o desetină să potrivește cu două și jumătate obicinuite pogoane românești, și în fiecare câte noă sute șazeci stânjini pătrați.

9) Lemnele și lumânările să vor da în prințipat pentru spitalurile și lazareturile ce să vor afla într-ânsul, pentru toate cftartirurile ofițerești, carauale și a caselor pentru feluri de meșteșuguri. Iar pentru cinurile de jos, în trebuință de fiertul bucatelor numai în vreme de lagăr adică două luni, precum să arată cătățimea a tuturor acestora în alăturatul catastih. Cinurile de jos, însă, ce să vor afla în cftartiruri, nu vor priimi osebite lemne și lumânări pentru că îș(i) au îndestularea împreună cu gazdele.

10) Pentru oștirile din cetatea Silistriei să vor da asemenea toate trebuincioasele după cum anume să arată în pomenitul alăturat catastih, și al lor teslimat va fi întru îndatorirea prințipatului până la schela de la Călăraș(i).

11) Pentru porția de carne să vor priimi dobitoace vii: între deopotrivă cătățime socotindu-să fieșcare dintr-aceste vite câte șapte puduri cu capul, picioarele și mărunțiile dinlăuntru, lăsându-să pielea în folosul soldaților.

12) Cătățimea producturilor socotite în natură, afară din dobitoacele de porție, ca să lipsească toate socotelile mărunte, să să dea în proporție de un an sau jumătate de an și totdeauna înaintea sorocului, după înțelegerea ce va urma cu nacealnicul ostășesc. Iar pentru dobitoacele de porție, fiind că nu să pot priimi într-o cătățime mare din pricină că, murind, poate să urmeze scădere, de aceea să vor teslimatise în proporție de două luni și totdeauna cu o jumătate de lună înaintea sorocului ce să cer.

13) Toate aceste teslimaturi s-au socotit pă numărul oștirilor ce să află acum de față în cetatea Silistriei și pă drumul ostășesc. Dar daca de acum înainte, din schimbarea oștirilor sau din altă întâmplare, să va adăoga numărul ostașilor; apoi pentru un asemenea adaos îndestularea nu să va atinge de prințipat, ci să va găti și să va întâmpina prin podreaturi sau cu alte mijloace, prin îngrijirea stăpânirii ostășești. Și pentru îndestularea soldaților pe la cftartiruri li să vor da porțiile ostășești în natură, și locuitorii priimindu-le, vor hrăni pă cinurile de jos cu a lor mâncare.

14) Dacă gătirea lemnului trebuincioase din prințipat pentru cetatea Silistriei ar întâmpina niscareva împiedicări sau neînlesniri spre depărtarea cărora s-ar găsi mai bien să se dea bani de la prințipat pentru cumpărătura acelor prin îngrijirea nacealnicilor oștirilor ce rămâne, fiindcă au dovedit cercarea că în (a)cea parte a Silistriei se pot găsi lemne cu preț de lei treizeci stănjinu; de aceea stăpânirea ostășească va fi întru îndatorire să primească asupra-i o asemenea gătire cu preț de lei treizeci stănjinu, și supt a însuși îngrijire. Cu acea însă că banii pentru cumpărături să fie trimiși până a nu veni sorocul la care trebuiesc lemnele, măcar cu două luni mai nainte. Căci, neurmându-să o asemenea îngrijire, nacealnicul ostășesc nu va mai fi întru îndatorire să primească asupra-i această îngrijire.

16) Stăpânirea locului să îndatorează să îngrijească pe toată mergerea anilor de ocupație ca toate aceste teslimaturi să se pregătească din vreme și prin mijlocire de contracții cinstite și siguri și carei să vor găsi cu prețuri mai folositoare pentru țară, făcându-să însă mai întâi publicuri în toată țara și strigare de meșteri aici în capitală, în presedvia Sfatului Administrativ Ecstraordinar, unde să vor afla de față și împreună hotărâtori și acei șase boeri ce să orânduiesc pe tot anul din [...] ⁶⁶ Obicinuiei Obșteștii Adunări pentru revizuirea socotelilor și caselor Vistierii(i), ca cu aceasta să se asigure și îndeșterea oștirilor cu toate trebuincioasele, întocmai după cuprinderea alăturatului catastih și în țară să nu se urmeze cătuși de puțină îngreiere pentru lăcuiitori cu cerere de orânduie în natură sau alte havalele, fiindcă acestea, prin temeiurile Organicescului Regulament, sânt cu totul și pentru totdeauna desființate.

S-au scris în sala șanțelor Obicinuiei Obșteștii Adunări la zi [...] ⁶⁷ ale lui dechemvrie, anul 1831 în orașul de căpetenie București, la Sf. Mitropolie.

SANIC, 622/1831, f. 41–44.

8. 8 decembrie 1831. Textul convenției votat în Adunarea Obștească.

Convenție

Pentru teslimatul producturilor de îndeșterare în trebuința oștirilor împărătești ce rămân în cetatea Silistriei și pe drumul de etap ostășesc și pentru prețurile cu care s-au făcut învoială a să plăti aceste producturi.

Fiindcă pe temeiul tractatului de la Adrianopoli să prelungește cuprinderea cetății Silistriei și a drumului de etap ostășesc în prințipatul Valahiei(i) de către oștirile rosești, și fiindcă printr-această facere de bine să statornicește înflorirea folosurilor ce au câștigat această țară prin pomenitul tractat; apoi, pentru ca și ținerea acestor oștiri să fie asigurată fără cheltuială mai multă decât cea obicinuită pentru hazneaoa rusească, și să nu cerce nici obrazele particulare vreun fel de îngreiere; să întocmesc îndatoririle următoare:

1) Să se teslimatisească de la prințipat toate cele trebuincioase pentru îndeșterea acestor oștiri, adică făină, crupe, sare, dobitoace pentru porții de carne, rachiu, fân, ovăș sau orz, lemne, lumânări și locuri de pășune pe toată vremea întru care să vor afla aceste oștiri în cetatea Silistriei și pe drumul ostășesc de etap în prințipat. Câtățimea acestora și pe fieșcare an anume potrivită cu numărul oștirilor ce să află acum să hotărâște prin alăturatul pe lângă aceasta catastih și care s-au alcătuit cu tehmin pe șapte ani. Iar al lor teslimat să va face după înțelegerea ce va urma între stăpânirea locului cu ghenăralicescul rosesc consulat în Valahia și Moldavia.

2) Dintr-aceste producturi, făina, sarea, carnea, rachiu, ovăzul sau orzul și lumânările să vor teslimatise de la prințipat în natură și stăpânirea rosească va plăti prețurile lor, asemănate cu prețurile întărite după arătarea Divanului la înțrarea oștirilor într-acest prințipat în anul 1828, și care sânt cele următoare:

⁶⁶ Loc gol în orig.

⁶⁷ Idem.

Rusești măsuri	Lei turcești
cetferte de făină, câte lei	opt, parale douăzeci
cetferte de crupe	opt
pudul de sare	unu
pudul de carne	patru
vadra rachiu, pologa	patru, parale douăzeci
cetferte de orz sau ovăz	patru
lumânările, pudul	optsprezece lei și douăzeci și șase parale

3)⁶⁸ Tot pe acest temei va plăti și pentru cftatiruirea cinurilor de jos lăcuitorilor de la carei vor primi aceste cinuri, îndestulare câte parale cinci pe zi de om, fiind asemănat acest preț cu prețurile de mai sus și potrivit cu porția ce primește un soldat.

4)⁶⁹ Darea pe tot anul a sumii de lei trei sute cinci mii două sute și șazeci pentru toate remonturile arătate anume prin alăturatul catastih, va atârna de la hasneaoa rosească. Și fiindcă aceste madele trebuie să fie plătite cu bani, apoi, spre a nu intra în socoteli mărunte cu prințipatul, să va da această sumă drept la nacealnicul oștirilor. Iar fânul, locurile de pășune și lemnele de foc să vor da fără plată din raelele Brăila, Giurgiu, Turnu și ostroavle din Dunăre, alăturate la acest prințipat pin pacea de la Adrianopoli.

5) Bani după prețurile mai sus pomenite și alte sume trebuincioase pentru îndestularea prin cftatiruri a oștirilor⁷⁰ să vor plăti de la haznaoa și după al lor curs hotărât, adică în galbeni olandezi sau împărătești, câte lei treizeci și unu și jumătate galbenu, în ruble de argint câte lei zece și jumătate rubla; și în sfațix câte lei doi și parale zece zfanțihu; pentru că cu asemenea monedă și cu acest curs al lor urmează și plata cheltuelilor ce să fac pă suma veniturilor Statului.

6) De la prețurile mai sus arătate să va întâmpla cevaș(i) schimburi din an în an, ori cu adaos sau cu scădere; o asemenea schimbare să va atinge numai de veniturile prințipatului, ce sânt însemnate pe seama casii rezervii. Iar stăpânirea rosească la nici o întâmplare nu va plăti nici mai mult, nici mai puțin de aceste prețuri însemnate mai sus.

7)⁷¹ Cinurile ostășești ce se vor așeza pe la cftatiruri vor primi îndestulare de pe la gazde, afară din porția de rachiu. Iar gazdelor să va plăti de la stăpânirea pământescă, după prețurile producturilor ce vor urma într-acel an, și potrivit cu porția în natură ce să dă unui soldat dintr-aceste producturi.

8)⁷² Cetferta de făină fără sac să socotește șapte puduri și zece funți. Cea de crupe de opt cetferice. Cea de ovăz de opt cetferice și cea de orz șase cetferice; toate acestea în măsuri rosești.

9)⁷³ Locurile de pășune pă vremea de la 16 aprilie până la 16 octomvrie să vor socoti în cățătime de pământ, precum să arată în alăturatul catastih. Iar cea ce să atinge de măsurătoare(a) pământului, apoi o desetină rosească să potrivește cu două și jumătate obicinuite pogoane românești; și fiecare câte noă sute șazeci stânjini pătrați.

10)⁷⁴ Lemnele și lumânările să vor da în prințipat pentru spitalurile și lazareturile ce să vor afla într-însul, pentru toate cftatirurile ofițerești, caraule și a caselor pentru feluri de meșteșuguri și canțelarii, potrivit cu suma cuprinsă în alăturatul catastih. Iar pentru cinurile de jos în trebuință de fiertul bucatelor, numai în vreme de lagăr, adică pe două luni, precum să arată cățătimea tuturor

⁶⁸ Articol barat în întregime după predarea exemplarului.

⁶⁹ Idem.

⁷⁰ După predarea exemplarelor, fragmentul „și alte sume trebuincioase pentru îndestularea prin cftatiruri a oștirilor” a fost barat. În locul său a fost adăugat cu creionul „pentru producturile însemnate în alte punct(e)(?)”.

⁷¹ Articol barat în întregime după predarea exemplarului.

⁷² Articol renumerotat „7” în exemplarul predat administrației.

⁷³ Articol renumerotat „8” în exemplarul predat administrației.

⁷⁴ Articol renumerotat „9” în exemplarul predat administrației.

acestora în alăturatul catastih. Cinurile de jos, însă, ce se vor afla în cfarituri, nu vor primi osebite lemne și lumănări, pentru că își au îndestularea și șederea împreună cu gazdele.

11)⁷⁵ Pentru oștirile din cetatea Silistri(i) să vor da asemenea toate trebuincioase după cum să arată în pomenitul alăturatul catastih și al lor teslimat va fi întru îndatorirea prințipatului până în schela de la Călărași.

12)⁷⁶ Pentru porția de carne să vor primi dobitoace vii, boi și vaci întregi, deopotrivă cătățime, adică câți boi, atâtea și vaci, socotindu-să fieșcare dintr-aceste vite câte șapte puduri, cu capul, picioarele și măruntele dinlăuntru, lăsându-să pielea în folosul soldaților.

13)⁷⁷ Cătățimea producturilor socotită în natură, afară de dobitoacele de porție, ca să lipsească toate socotelile mărunte, să dea în proporție de un an sau jumătate de an, și totdeauna înaintea acelor soroace, după înțelegerea ce va urma cu nacealnicul ostășesc. Iar pentru dobitoacele de porție, fiindcă nu să pot primi într-o cătățime mare din pricină că, murind, să urmează scădere; de acea să vor teslimatîsi într-o porție de două luni, și totdeauna cu o jumătate de lună înaintea sorocului la care să vor cere.

14)⁷⁸ Toate aceste teslimaturi s-au socotit pă două părți din numărul oștirilor ce să află acum în cetatea Silistriei și pă numărul oștirilor ce să află în drumul ostășesc în Valahia. Dar, dacă de acum înainte va urma vreo schimbare, adică dacă s-ar scădea din numărul cinurilor ostășești, la o asemenea întâmplare rămașița producturilor are a să scădea din proporția anului viitor. Și iarăș(i), adăogindu-să oștirile, fiind trebuință de îndestulare de producturi mai mult decât ce(e)a ce să coprinde în alăturata socoteală, un asemenea prisos nu să va atinge de prințipat, ci să va găti și să va întâmpina prin podrosturi sau cu alte mijloace, prin îngrijirea stăpânirii ostășești. Iar la cel din urmă an al ocupați(i)i cetății Silistriei și a drumului ostășesc, toată proporția de șase luni ce să află acum în rezervă să va întrebuința pentru îndestularea acestor oștiri după care și rămâne ca pă acest an să să teslimatisească proporția numai pă jumătate.

15)⁷⁹ Dacă gătirea lemnelor trebuincioase din prințipat pentru cetatea Silistriei ar întâmpina niscareva împiedicări sau neînlesniri spre depărtarea cărora s-ar găsi mai bine să dea bani de la prințipat pentru cumpărătura acelor prin îngrijirea nacealnicului oștirilor ce rămâne, fiindcă au dovedit cercarea că în acea parte a Silistriei să pot găsi asemenea lemne cu preț de lei treizeci stânjinu; de aceea stăpânirea ostășească va fi întru îndatorire să primească asupra-i o asemenea gătire cu preț de lei treizeci stânjinu și sub a însuși(i) îngrijire, cu acea însă ca banii pentru cumpărătoare să fie trimiși până a nu veni sorocul la care trebuiesc lemnele, măcar cu două luni mai înainte, căci neurmându-să o asemenea îngrijire, nacealnicul ostășesc nu va mai fi întru îndatorire să primească asupra-i această îngrijire.

16)⁸⁰ Stăpânirea locului să îndatorează să îngrijească pe toată curgerea anilor de ocupație cu toate aceste teslimaturi, să să pregătească din vreme prin mijlocire de contracții cinstiți și siguri și carei să vor găsi cu prețuri mai folositoare pentru țară, făcându-să însă mai întâi publicuire în toată țara și strigare de mezat aici în capitală, în presudsvia Sfatului Administrativ Ecstraordinar, unde să vor afla de față și împreună hotărâtori și acei șase boeri ce să orânduiesc pe tot anul din trupul Obicinuiei Obșteștii Adunări pentru revizuirea socotelilor și a caselor Vistieri(i)i, ca cu aceasta să să asigureze și îndestularea oștirilor cu toate trebuincioasele, întocmai după cuprinderea alăturatului

⁷⁵ Articol renumerotat „10” în exemplarul predat administrației.

⁷⁶ Articol renumerotat „11” în exemplarul predat administrației.

⁷⁷ Articol renumerotat „12” în exemplarul predat administrației.

⁷⁸ Articol renumerotat „13” în exemplarul predat administrației.

⁷⁹ Articol renumerotat „14” în exemplarul predat administrației.

⁸⁰ Articol renumerotat „15” în exemplarul predat administrației.

catastih, și în țară să nu urmeze cătuși de puțină îngreiere pentru lăcuiitori cu cererea de orândueli în natură sau alte havalele. Fiindcă acestea, prin temeiurile Organicescului Regulament, sânt cu totul și pentru totdeauna desființate.

S-au scris în orașul București în seauța Obicinuitei Obșteștii Adunări și a Satului Administrativ al Prințipatului Țării Românești la anul 1831 luna lui Dechemvrie în opt zile.

[membrii de drept ai Adunării Obștești]

Ocârmuit(o)rul Mitr(opoliei) Neofit Râmn(niceanu)⁸¹; Ilarion Argeș(anu)⁸²; Chesarie Buz(oianu)⁸³

[Aleșii colegiului boierilor de rangul I]

Grigore Brâncoveanu ban⁸⁴;

Grigore Băleanu vel banu⁸⁵; Grigore Costandin Filipescu⁸⁶; Mihail Ghica vor(ni)c d(e) Ț(ara) de Sus⁸⁷; Alexandru Filipescu⁸⁸

Alecsandru Ghica⁸⁹; Mih(alache) Rac(o)v(iță); Nistor log(o)f(ă)t⁹⁰; Ștefan Bălăceanu⁹¹; Scarlat Mihălescu⁹²; Mih(ai)l Cornescu

Manoil Bal(ea)nu⁹³; Ioan Fălce(oianu); Pană Costescu; Nicolae Fili(pescu); Costache Cornescul

Alexandru Nenci(ulescu); Ioan Cocorăscu⁹⁴; Costandin Cantacozino; Manuil Florescu⁹⁵

[Aleșii deputați de județ]

Gheorghe Bibescu⁹⁶; Ioan Bălăceanu⁹⁷; Ioan Roset⁹⁸; Rad(u) Cornescu⁹⁹; Barbu Viiș(oreanu)¹⁰⁰; serd(ar)? Gheorghe Leh(liu)¹⁰¹

⁸¹ Barat.

⁸² Idem.

⁸³ Barat, cu excepția exemplarului 2, semnătura atașată schemei de eșalonare.

⁸⁴ Barat; pe același rând cu membrii de drept ai Adunării.

⁸⁵ Barat în exemplarul 2 printr-o cruce și încercuit; sau doar încercuit.

⁸⁶ Barat.

⁸⁷ Barat în exemplarul 2.

⁸⁸ Barat în exemplarul 1.

⁸⁹ Barat în exemplarul 2.

⁹⁰ Barat.

⁹¹ Barat în exemplarul 2.

⁹² Barat.

⁹³ Barat, cu excepția exemplarului 1, semnătură atașată schemei de eșalonare.

⁹⁴ Barat.

⁹⁵ Barat, cu excepția exemplarului 1, semnătură atașată textului convenției.

⁹⁶ Deputat de Craiova; semnătură barată în exemplarul 2.

⁹⁷ Deputat de Prahova.

⁹⁸ Deputat de Ilfov.

⁹⁹ Deputat de Dâmbovița.

¹⁰⁰ Deputat de Gorj.

¹⁰¹ Deputat de Ialomița.

Ioann Oteteleşanu¹⁰²; Ioan Lahovari¹⁰³; Costandin Brătianu¹⁰⁴; Grigore Obedeau¹⁰⁵; Anast(asia) D(e)dulescu¹⁰⁶;

Ștefan Miculescu¹⁰⁷; Sandulache Muș(celeanu)¹⁰⁸; med(elni)c(e)r Dumitrache Urianu¹⁰⁹; med(elni)c(e)r Ienuță Crăciunescu¹¹⁰

Cost(an)d(in) Necolescu¹¹¹; Cos(tan)d(i)n vt(or)i vist(ier)¹¹²; Iamandache Gigărtu¹¹³; Ioan Viișoreanu¹¹⁴

[Membrii Sfatului Administrativ]

Dvor(ni)c Dinlăuntru Gheorghe Filipescu

Logofătul Dreptății Iordache Golescu

Log(o)f(ă)t(ul) pricinilor bisericești C(constantin) Cămp(i)neanu¹¹⁵

Spătarul Valahiei Alexandru Ghica

Vistierul Alexandru Vilara

Secretarul Statului B(arbu) Știrbei

SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831:

*exemplarul 1 – filele 45v–57; 85, cu listele de semnături la filele 57 și 85;
exemplarul 2 – filele 66v–84;86–79, cu listele de semnături la filele 79 și 88.*

¹⁰² Deputat de Dolj.

¹⁰³ Deputat de Vâlcea.

¹⁰⁴ Deputat de Argeș.

¹⁰⁵ Deputat de Vlașca, semnătură barată, cu excepția exemplarului 2, semnătură atașată schemei de eșalonare.

¹⁰⁶ Deputat de Slam-Râmnic.

¹⁰⁷ Deputat de Mehedinți.

¹⁰⁸ Deputat de Buzău.

¹⁰⁹ Deputat de Muscel.

¹¹⁰ Deputat de Săcuieni.

¹¹¹ Deputat de Brăila.

¹¹² Deputat de Teleorman.

¹¹³ Deputat de Olt.

¹¹⁴ Deputat de Romanați.

¹¹⁵ Barat.

9. Schema generală a aprovizionării armatei ruse, eșalonată pe ani, anexată convenției. Varianta românească.

Proporția anului	Câtățimea produsurilor										bani de remont	
	Făină	crupe	carne	rachi u	sare	ovăz sau orz	lună nări	fân	loc de desetine pășun a	lemn e	lei	par(ale)
	cețferte	cețferte	puđuri	vedre	puđuri	cețferte	puđuri	puđuri	desetine	stânjini [...]		
Pă anul 1832												
Pe la etapuri în prințipat			3200	6519	673	9517	320	49142	2648	1200		
La Silistra			19098	7619	1112	220011	540	167670		3356		
Afară de aceasta au a să îndestula pe la cfartiruri de la lăcuitori:												
749 oameni tot anu												
2483 _____ opt luni												
Madelele celtueleur de bani											305260	
Pentru ținerea bolnavilor în spitaluri, lei 118800												
Remont pentru vasele de spital __ 2750												
Vasele pentru doctorii: __ 5076												
Ținerea flotilii de transport: 111967												
Remont pentru cheltuiala cetății Silistriei: 66667												
Peste tot			22298	14138	1785	31528	860	216812	2648	4556	305260	
Pă anul 1833												
Pe la etapuri în prințipat			3200	6519	673	9517	320	149142	2648	1200		
La Silistra	3366		19098	7619	2434	9146	540	208047		3356		
Îndestularea pe la cfartiruri, tot acel număr de oameni și madelele cheltueleur de bani, tot ca în anul 1832											305260	
Peste tot	9238		22298	14138	3107	18663	860	357189	2648	4556	305260	
Pă anii 1834 și 1835, în fieșcare												
Pe la etapuri în prințipat			3200	6519	673	9517	320	149142	2648	1200		
La Silistra	3366		19098	7619	2434	9146	540	208047		3356		
Îndestularea pe la cfartiruri, tot acel număr de oameni; madelele cheltueleur de bani, tot ca în anul 1832											305260	
Peste tot	15542		22298	14138	3107	18663	860	357189	2648	4556	305260	

Proporția anului	Cătățimea produsurilor										bani de remont	
	Făină	crupe	carne	rachi u	sare	ovăz sau orz	lumă nări	fân	loc de pășun ă	lemn e	lei	par(ale)
	cețerte	cețerte	puduri	vedre	puduri	cețerte	puduri	puduri	desetine	stânjini [...]		
Pă anul 1836												
În Prințipat	3366	64	3200	6519	673	9517	320	149142	2648	1200		
La Siliștra	12176		19098	7619	2434	9146	540	208047		3356		
Îndestularea pe la cfastiruri, tot acel număr de oameni; madelele cheltueleur de bani, tot ca în anul 1832											305260	
Peste tot	15542	64	22298	14138	3107	18663	860	357189	2648	4556	305260	
În anii 1837 și 1838, și toți anii următori, în fieșcare												
În prințipat	3366	316	3200	6519	673	9517	320	149142	2648	1200		
La Siliștra	12176	1143	19098	7619	2434	9146	540	208047		3356		
Îndestularea pe la cfastiruri, tot acel număr de oameni; madelele cheltueleur de bani, tot ca în anul 1832											305260	
Peste tot	15542	1459	22298	14138	3107	18663	860	357189	2648	4556	305260	

SANIC, *Vornicia Dinlăuntru*, 622/1831, f. 57v–60 (exemplarul 1) și 79v–82 (exemplarul 2).

10. Transcrierea sumelor (pe categorii de provizii și eşantionate pe ani), anexată convenției. Varianta românească.

Tot teslimatul de la Prințipatul Valahi(i)i pă anul 1832

Carne doăzeci și doă de mii doă sute noăzeci și opt puduri, sau trei mii una sută optzezi și șase capete vite. Vedre rachiu pologhe patrușprezece mii una sută treizeci și opt. Sare una mie șapte sute optzeci și cinci puduri. Ovăz sau orz treizeci și cinci puduri. Ovăz treizeci și una de mii cinci sute doăzeci și opt ceafte. Fân doă sute șaisprezece mii opt sute doăsprezece puduri. Loc de pășune doă mii șase sute patruzezi și opt desetine. Lemne de foc patru mii cinci sute cincizeci și șase stânjini. Lumânări opt sute șizeci puduri. Cfastiruire de șapte sute patruzezi și noă oameni pe tot anul și doă mii patru sute optzeci și trei pe opt luni o pentru toate madelele cheltuelilor de bani lei trei sute cinci mii doă sute șizeci.

Pă anul 1833

Făină noă mii doă sute treizeci și opt ceafte. Carne doăzeci și doă de mii doă sute noăzeci și opt puduri. Rachiu patrușprezece mii una sută treizeci și opt vedre. Sare trei mii una sută șapte puduri. Ovăz sau Orz optsprezece mii șase sute șizeci și trei ceafte. Fân trei sute cincizeci și șapte mii una sută optzeci și noă puduri. Loc de pășune doă mii șase sute patruzezi și opt desetine. Stânjini lemne patru mii cinci sute cincizeci și șase. Lumânări opt sute șizeci puduri și cfastiruirea numărului oamenilor și madelele cheltuelilor de bani, tot acelea.

Pă anii 1834 și 1835, în fieșcare.

Făină cincisprezece mii cinci sute patruzeci și două cetferte. Carne douăzeci și două mii două sute noăzeci și opt puduri. Rachiu patruzeci mii una sută treizeci și opt vedre. Sare trei mii una sută șapte puduri. Ovăz sau orz optsprezece mii șase sute șizeci și trei cetferte. Fân trei sute cincizeci și șapte mii una sută optzeci și noă puduri. Loc de pășune două mie șase sute patruzeci și opt desetine. Lemne patru mii cinci sute cincizeci și șase stânjini. Lumânări opt sute șizeci puduri; și cfartiruirea numărului oamenilor, și madelele cheltuelilor de bani, tot acelea.

Pă anul 1836

Făină cincisprezece mii cinci sute patruzeci și două cetferte. Crupe șizeci și patru cetferte. Carnea douăzeci și două de mii două sute noăzeci și opt puduri. Rachiu patrusprezece mii una sută treizeci și opt vedre. Sare trei mii una sută șapte puduri. Ovăz sau orz optsprezece mii șase sute șizeci și trei cetferte.

Fân trei sute cincizeci și șapte de mii una sută optzeci și noă puduri. Loc de pășune două mii șase sute patruzeci și opt desetine. Lemne patru mii cinci sute cincizeci și șase stânjini. Lumânări opt sute șizeci puduri; și cfartiruirea, numărul oamenilor și madelele cheltuelilor de bani, tot acelea.

Pă anii 1837 și 1838, și pă toți anii următori, în fieșcare

Făină cincisprezece mii cinci sute patruzeci și două cetferte. Crupe câte una mie patru sute cincizeci și noă cetferte. Carne câte douăzeci și două de mii două sute noăzeci și opt puduri. Rachiu patrusprezece mii una sută treizeci și opt vedre. Sare trei mii una sută șapte puduri. Ovăs sau orz optsprezece mii șase sute șizeci și trei cetferte. Fân trei sute cincizeci și șapte mii una sută optzeci și noă puduri. Loc de pășune două mii șase sute patruzeci și opt desetine. Lemne patru mii cincisute cincizeci și șase stânjini. Lumânări opt sute șizeci puduri, și cfartiruirea oamenilor i madelele cheltuelilor de bani, tot acelea precum să arată la anii dinapoi.

SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 60v–64 (exemplarul 1) și 83v–88 (exemplarul 2).

11. Pecetluirea convenției.

Acest act de convenție șnuruit și pecetluit cu pecetia Prințipatului Țării Rumânești are douăzeci și două foi.

1831 dech(em)vr(ie) 8

Secretari Obicinuitei Obșteștii Adunări
Nic(olae) Fili(pescu) hatman¹¹⁶

(Pecetea Țării Românești)

SANIC, Vornicia Dinăuntru, 622/1831, f. 65v (exemplarul 1) și 78v (exemplarul 2).

¹¹⁶ Iscălitură originală.

12. 5 ianuarie 1832. Ordinul guvernatorului nr. 9 prin care anulează convenția votată de Adunare la 8 decembrie 1831 și predă Adunării un nou text pentru a fi votat. Traducerea românească din epocă (original în rusă).

Predlojenia D(umnealui) Deplinîputernicitului Prezident Gheneral Adiutant Chiselev către Sfatul Administrativ al prințipatului Valahiei de la 5 ghenar(ie) anul 1832 cu N. 9

În convenția ce mi s-au înfășoșat de către Obicinuita Adunare și Ecstraordinarnicul Sfat Administrativ al Prințipatului Valahiei pe lângă adres la 8 zile a trecutei luni dechemvrie¹¹⁷ suma zaharelilor ce s-au socotit să se teslimatisească de la prințipat cu prețurile însămnațe pentru îndestularea oștirilor rusăști pe câtă vreme să vor afla la cetatea Silistria și pe drumul etapurilor oștenești din prințipat acum, după chibzuirea făcută, scoțindu-să zaharelile ce să află rămase, să micșorează cu puțin la unele madele, iar la altele trebuie să se facă schimbare. Deci, eu triimit pe lângă aceasta un catastih alcătuit de iznoavă, cu arătare ce anume va trebui să se teslimatisească, și poftesc ca, primindu-o întru închipuire după deslușirile ce va face la cele ce va fi de trebuință D(umnealui) maiorul Nojin, să o adresarisască la Obșteasca Adunare spre a face altă convenție în locul ceii de mai dinainte. Și accia să mi să trimiță mie.

SANIC, VN, 622/1831, f. 90 (originalul: f. 89).

13. 17 martie 1832. Ordinul guvernatorului nr. 194 prin care poruncește Sfatului Administrativ să suporte o parte din tranșele din banii și produsele datorate prin convenție, în timp ce se aștepta ratificarea convenției de către țar. Traducerea românească din epocă (original în rusă).

În așteptarea înaltei întăriri asupra convenției trimisă de la prințipatul Valahiei în madeaoa teslimatului pentru oștirile ce au a rămânea în cetatea Silistra și pe drumul de etapuri ostășesc în prințipaturi, producturi îndestulătoare și altele, având în vedere că la luna lui maiu va trebui oștirilor să priimească pentru îndestulare dobitoace de porție și furaj în grăunțe, și din acea cătățime care să rânduește prin convenție eu poftesc pe Sfatul Administrativ ca să facă acum punere la cale spre a să teslimatisească dobitoace de porție și furaj în grăunțe, așa, ca din cătățimea hotărâtă prin convenție să să teslimatisească deocamdată la [...] ¹¹⁸ maiu a acestui an o a patruea parte, darea cărora să să urmeze pe la locurile arătate prin convenție.

Iar până la obșteasca socoteală pe acest an, care să va face după priimirea întărirea convenți(i), să să întrebuițeze banii ce va cere trebuința pentru aceasta din suma aceia care s-au rânduit de la prințipat pentru ținerea spitalurilor și în locul altor madele pentru gătimea materialurilor după convenție trebuie să să facă de cătră stăpânirea ostășască.

Iar de urmare întru aceasta să mă înștiințeze.

[...] ¹¹⁹

SANIC, Vornicia Dinlăuntru, 622/1831, f. 94 (originalul: f. 93).

¹¹⁷ Post: iligibil, barat.

¹¹⁸ Ilizibil.

¹¹⁹ Indescifrabil.

14. 6 aprilie 1832. Ordinul guvernatorului nr. 265 prin care se face cunoscut Sfatului Administrativ aprobarea de către țar a convenției de aprovizionare a armatei ruse, cu unele modificări, și se ordonă convocarea unei ședințe în care să se accepte aceste modificări.

Sfatului Administrativ din Valahia

La adresul meu pe lângă care au fost parastisite rosienescii împărăteștii ministertsvii convenția încheiată cu obșteștile adunări a prințipaturilor Moldavi(i) și Valahi(i) pentru îndestularea oștirilor garnizonului cetății Silistriei și pe drumul ostășesc de etap până la hotarale Rosiii, D(umnealui) viți-canțeler Graf Neselrod înștiințează că Domnul Împărat în aceste acturi au binevoit a vedea o noă dovadă a râvnii duhului care au arătat stăpânirea locului. Dar, Înălțimea Sa voește ca, așa precum și pentru celelalte produse, să plătească de către stăpânirea rusească pentru lemnele de foc și ținerea trebuințelor spitalicești, și spre a scăpa desăvârșit de împiedicările la îndestularea cetății, și spre a lipsi orice nedomerire între stăpânirea ostășască și stăpânirea politicească a locului.

De aceasta puiu înaintea Sfatului Administrativ ca, pohtind pe boerii rânduiți în Obșteasca Adunare pentru această madea, și spre schimbarea actului încheiat de către pomenita Adunare la 27 dechemvrie a trecutului an 1831¹²⁰, să alcătuiască învoială întemeiată pe prețurile pomenitului act, cu arătarea acestor îndreptări, pe lângă care fac știut:

– Gătirea porții de rachiu, pentru că lipsesc în prințipat povernile, să lasă a să face de către stăpânirea ostășască.

– D(umnealui) maior Nojin, căruia i-am dat într-aceasta madea povățuire, va arăta toate cele trebuincioase și să va învoi cu stăpânirea locului pentru prețul lemnilor, asemenea și a fânului și pentru darea la spitaluri care va fi socoteala haznelii rosești.

– Ce să atige de măsurile care să arată în puncturile al 7^{lea} și 16 din învoirea dintâiu pentru gătirea acestor producturi, și spre a nu să îngreuiască fețele particularnice cu oarecare dări întru aceasta, apoi stăpânirea locului, ca pentru o madea ce să atinge de dânsa pă temeiul aceștii învoeli, poate să o întărească cu deosebit așezământ.

[генераль адъютант Киселев]¹²¹

SANIC, VN, 622/1831, f. 97–98.

15. 11 aprilie 1832. Procesul verbal al ședinței Sfatului Administrativ, cu participarea a șase membri ai Adunării Obștești, prin care se ia notă de acceptarea de către țar a convenției de aprovizionare a armatei ruse și sunt aprobate modificările aduse.

Jurnal

Astăzi, luni, luna lui aprilie, 11 zile, anul 1832, în presusdvia Sfatului Administrativ Ectraordinar, împreună fiind Dumn(ea)lor Domnilor aleșii de Obicinuita Obștească Adunare șase boerii, s-au citit cu toată luarea marea aminte coprinderea ofisului Înaltex(e)lenți(iei) Sale Domnului Deplinîputernicitului Prezident al Divanurilor din șase ale acestui aprilie supt No. 265, atingător de învoiala urmat din partea prințipatului cu stăpânirea rosească pentru îndestularea oștirilor ce pă temeiul tract(atu)lui de la Andrianopoli s-au hotărât pentru ocupația cetății Silistriei și a drumului de etap în prințipat, înțelegând cu toții cele după cuviință învoeli în folosul prințipatului pă temeiul așezământului ce s-au încheiat la 11 aprilie, să hotătesc următoarele:

¹²⁰ Dată eronată, valabilă pentru convenția încheiată în Moldova.

¹²¹ Iscălitură originală aplicată textului rus; document bilingv pe două coloane.

1^{iu}. Toate produsele de îndestulare, precum și vitele și fânul și lemnele de foc, câte prințipatul să îndatorează a le răspunde în natură spre îndestularea oștirilor cu plată de la haznea, hotărâtă prin mai sus pomenita învoială, să s(ă) târguiască prin mezaturi în presusdvia acestui sfat, față aflându-să și orânduții șase boeri. Și dacă la târguirea unor asemenea producturi să vor mărgini niscaiva prețuri mai urcate decât cele hotărâte prin convenție a să răspunde de la hazneaoa rusească, apoi acel prisos să să răspundă din Vistieria Statului pă seama casii rezervii, fără a să cere de la haznea mai mult decât prețurile hotărât(e) prin convenție.

2^{lea}. Fiindcă la locurile de pășune să hotărâse la punctul al 14^{lea} din convenție a să da de la prințipat fără plată, apoi ca să nu să supere proprietarii cu aceasta să hotărâste ca și acele locuri să să cumpere iarăși cu tocmeală prin ocârmuitorii județelor, și banii să să răspundă din Vistieria Statului, asemenea.

3^{lea}. Porția rachiului trebuincios pe la etapurile din prințipat pă temeiul învoielii de la punctul al 6^{lea}, pă anul acesta [...] de către stăpânirea rusească, fără a să face cerere de vamă pentru aducerea în prințipat. Iar pă anii viitori, cum să v(a) chibzui mai folosit(o)r pentru prințipat, potrivit cu învoiala să va face urmare.

4^{lea}. Toate transporturile de fân, lemne de foc, furaj în grăunțe și proviant, să să facă de către contraccii prin închiriere de cară cu a lor cheltuială, după tocmeașa de la mezat ce să v(a) face, fără a să supăra lăcuitorii cu cereri de orânduiei de cară pentru aceasta.

5^{lea}. Cele trebuincioase namestii pentru cvartiruire pe la etapuri i dregerea drumurilor și a podurilor din drumul ostășesc din prințipat, după punctul al 17^{lea} și 18^{lea} din convenție, să să facă iarăși cu bună tocmeală, fără a să supăra lăcuitorii de orânduiei împotriva Reg(u)lamentului, și plata să să răspundă iarăși asemenea din Vistieria țării.

6^{lea}. Lăcuitorilor satelor du pă drumul ostășesc din prințipat la carii vor cvartirui cinuri ostășești, cu toate că prin punctul 12^{lea} din convenție să coprinde ca, îndestulând lăcuitorii pe ostași, să priimească în natură porția du pă la magaziile rusești, dar ca să nu să pricinuiască acelor lăcuitori vreo supărare dintr-aceasta, fiindcă urmează să cvartiruiască numai la unele sate ce vor fi cu apropiere de etapuri, de aceea să hotărâste ca la acele gazde să să plătească pentru îndestularea ce vor da cinurilor ostășești asemenea bani din Vistieria țării, după cum să v(a) chibzui, spre mulțămirea lor, lăsându-să în prețul aceștii plăți și porția producturilor ce vor primi de la magazii, după cum să vor cumpăra din țară.

După această punere la cale, Vornicia Mare a Trebilor Dinlăuntru va îngriji spre îndeplinirea tuturor trebuincioaselor de îndestularea oștirilor la vreme.

[Boieri membri ai Adunării Obștești]

Grigore Băleanu

Alexandru Filipescu

Grigore Costandin Filipescu

Mihail Ghica

Pană Costescu

Costandin Cantacuzino

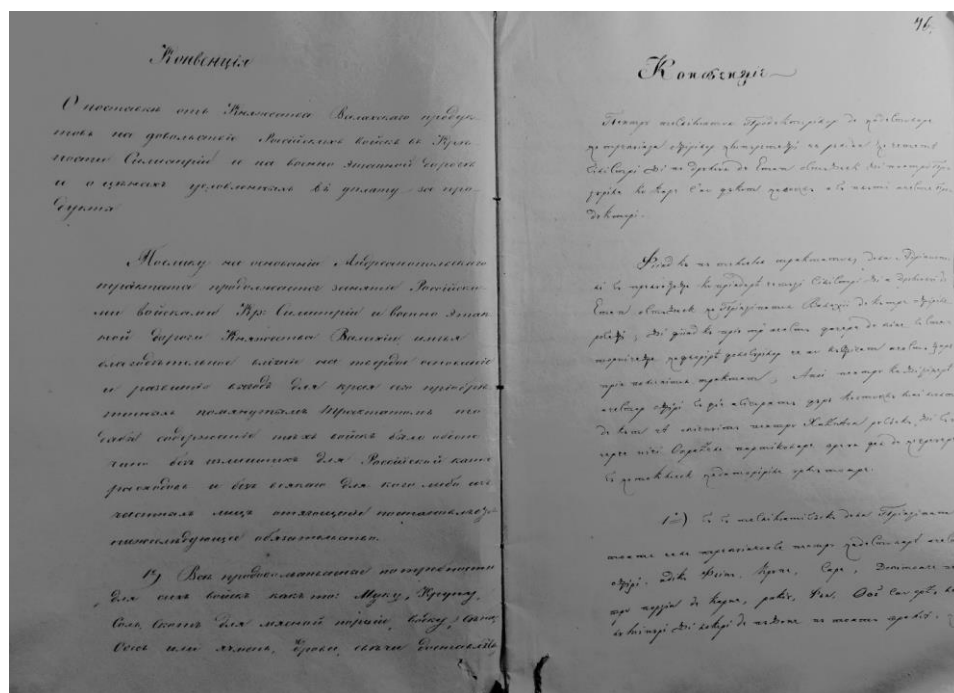
[Membrii Sfatului Administrativ]

Gheorghe Filipescu

Alexandru Ghica

Alexandru Vilara

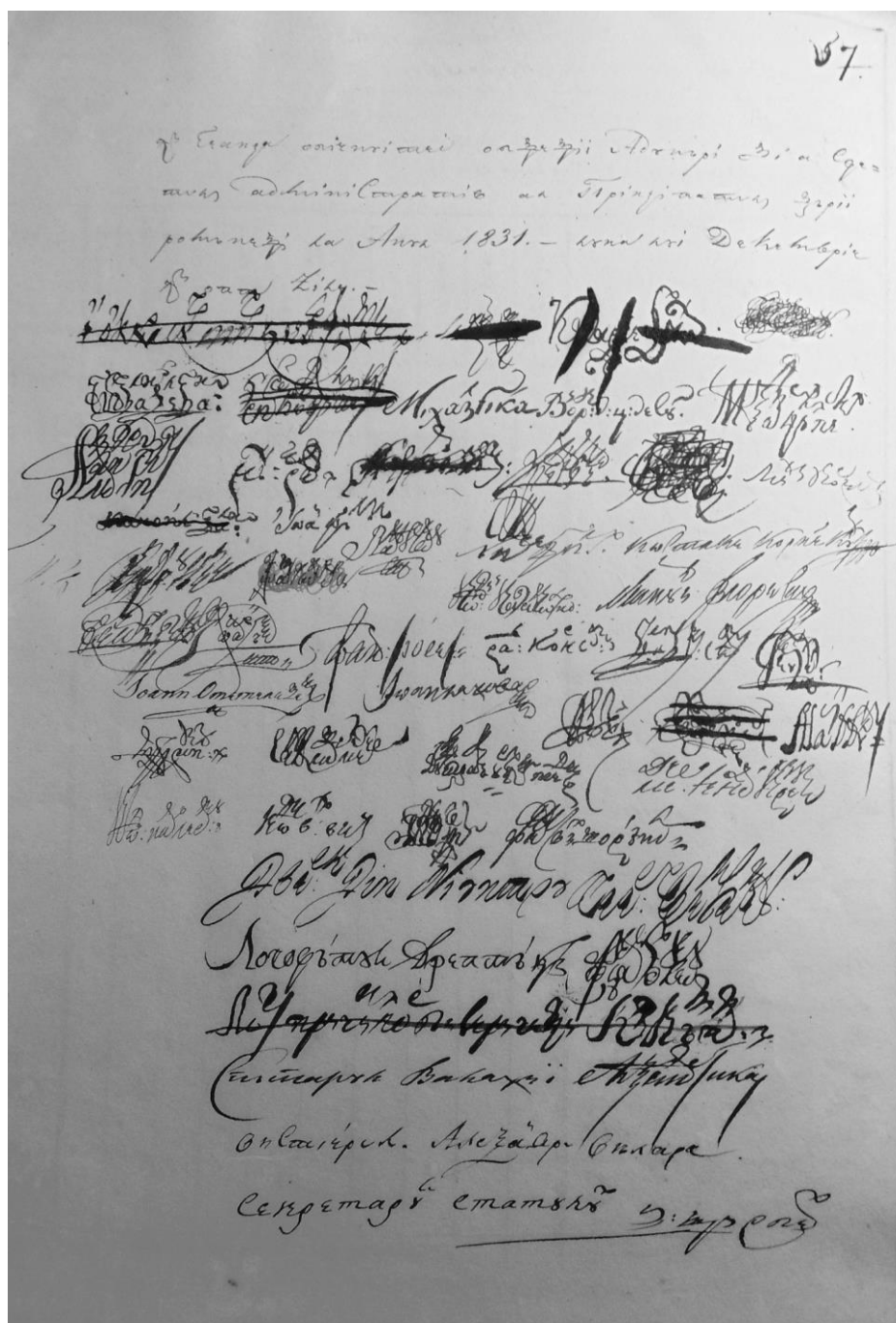
B(arbu) Știrbei

Imag. 1. Prima filă a primei convenții (documentul 8) – varianta rusă (stânga) și română (dreapta).

Imag. 2. Pecetea Țări Românești, aplicată primei convenții.

Imag. 3. Semnăturile părții române. Lista atașată textului exemplarului 1.

POLITICA APARENȚELOR, DISCURSUL PRIETENIEI.
ELABORAREA CONVENȚIILOR DE APROVIZIONARE
A ARMATEI RUSE. ȚARA ROMÂNEASCĂ, 1831–1832

Abstract

This paper deals with the way Russia and Wallachia signed a convention that regulated the supply of the Russian army, while it was stationed in the principality between 1828 and 1836. If establishing such a procedure through mutual agreement might appear as positive, the manner in which the act was validated reveals that diplomacy and reciprocity were in fact abandoned. In the end, what prevailed was the pretention on the Russian representatives to impose their will unilaterally, by breaching protocols that they themselves initiated in the winter of 1831-1832. Wallachian authorities were never notified as to who was to sign the convention on Russia's behalf, and the principality's legislative body (co-signer, alongside the Wallachian government) never even received a notification of Russia having signed the act. As far as we know from the Romanian archives, this did not take place, even though the convention was fully applied. Moreover, the legislative body saw itself in the rare position of not being granted a duplicate or copy of the convention, as even documents related to the matter were redrawn from its offices.

In an entire timeline of obeying orders under the guise of concluding an agreement, Wallachian lawmakers requested in vain that some formalities be respected. They asked the Russian governor to sign the convention, and later demanded the local government to hand over copies and related documents. What was supposed to be an act that would lead to the "stabilization of the country's blessing, concluded in a joyful day for all Romanians", was informally classified and obscured in archival files.

Keywords: Wallachia, Russia, military occupation, 19th century